

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เรื่อง : การศึกษาและพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็ง
ของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

โดย
นางหนูคำ บุญสวน
อาจารย์ ดร.อาดัม นีละไพจิตร
และคณะ

โครงการวิจัย เรื่อง: การศึกษาและพัฒนารูปแบบการทำงานอย่างเข้มแข็ง
ของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ
สัญญาเลขที่ SRI58M0412

คณะผู้วิจัย

1. นางหนูคำ	บุญสวน	หัวหน้าโครงการ
2. ดร.อาดัม	นิละไพจิตร	หัวหน้าโครงการร่วม
3. นางสาวสดา	วงศ์สอาด	นักวิจัย
4. นางทิติภา	สวนสุข	นักวิจัย
5. นางสาวอรุณ	อนุชิต	นักวิจัย
6. นางวรรณญา	จรกา	นักวิจัย
7. นางอรทัย	ช้างอัน	นักวิจัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายและพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งของสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ กลุ่มประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชั้นศึกษา ศึกษาจากแกนนำเครือข่ายจำนวน 2 คน และสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 2 คน ชั้นพัฒนา โดยการจัดฝึกอบรม สมาชิกของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 9 คน และสมาชิกใหม่ที่สนใจทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 3 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ที่เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และเป็นงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based)

ผลการวิจัยพบว่า ชั้นศึกษารูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้ และฟื้นฟูเด็กพิการ ประกอบไปด้วย เรื่อง การฝึกเด็ก การบริหารเครือข่าย และการประสานงาน ขั้นพัฒนาการทำงานอย่างเข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ พบว่า คะแนนก่อนการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(3.82) โดยด้านการฝึกเด็กอยู่ในระดับมาก(4.17) ด้านบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง(3.49) ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก(3.80) คะแนนหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด(4.47) โดยด้านการฝึกเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด(4.67) ด้านบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับมาก (4.33) ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก(4.41)

คำสำคัญ: การทำงานอย่างเข้มแข็ง แกนนำเครือข่าย ศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประเทศไทย(trip) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ และองค์ความรู้ด้านวิจัย และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร และอาจารย์อาทิตา นราวรวัชร และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของทุกท่าน และขอขอบคุณทีมนักวิจัย และสมาชิกศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี ที่ร่วมสร้างพลังทางความคิดที่ทำให้งานวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อ ผู้พิการ ครอบครัวผู้พิการ และองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับคนพิการ ในการทำประโยชน์เพื่อพัฒนางานด้านคนพิการต่อไป

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2559

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่1 บทนำ	
ความเป็นมา.....	1
คำถามวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการ.....	6
ความพิการและประเภทความพิการ	9
แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิการ	10
บทที่3 การดำเนินการวิจัย	
ขอบเขตการวิจัย	16
วิธีดำเนินการวิจัย.....	16
เครื่องมือการวิจัย	17
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)	18
บทที่4 ผลการศึกษา	
บริบทของพ่อแม่ที่มีลูกพิการ.....	19
ผลการศึกษา.....	21
บทที่5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุป.....	30
อภิปรายผล.....	32
ข้อเสนอแนะ.....	35
บรรณานุกรม.....	37
ภาคผนวก.....	39

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ความเกี่ยวข้องกับเด็กพิการ การศึกษา ประเภทความพิการ ประสบการณ์ด้านเด็กพิการ และสถานภาพสมรส จำนวน 12 คน	23
2	บุคลิกภาพของสมาชิกแกนนำเครือข่ายโดยใช้แนวคิดทฤษฎี สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	24
3	คะแนนก่อน-หลัง การอบรมการพัฒนาแกนนำเครือข่าย.....	25

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

จากประสบการณ์การดำเนินงานของ “ศูนย์เรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี” ตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปี 2559 เป็นเวลา 11 ปี พบว่าครอบครัวเด็กพิการที่มารับบริการเป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจนเป็นส่วนใหญ่ และมีสภาพความพิการรุนแรง ไม่ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทำให้เด็กขาดโอกาสการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เกิดสภาพความพิการซ้อน ทั้งที่เด็กพิการอยู่ในเมืองหลวงที่มีบริการด้านต่างๆ ของคนพิการอย่างหลากหลายมากมาย

ศูนย์เรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี จึงได้รวมกลุ่มครอบครัวเด็กพิการกลุ่มหนึ่งที่มีลูกพิการรุนแรง และไม่สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ซึ่งมีเด็กพิการรุนแรงที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและครอบครัวได้รับการช่วยเหลือแล้วอย่างน้อย 72 ครอบครัว โดยมีกระบวนการเรียนรู้การฝึกเด็กพิการ การบริหารจัดการรวมกลุ่มฝึกและพัฒนาเด็กพิการโดยครอบครัวเด็กพิการ ตลอดจนการประสานทรัพยากรและประสานการทำงานร่วมกับกลุ่มครอบครัวเด็กพิการจากศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กพิการ ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการ และมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการในด้านต่างๆ โดยครอบครัว ทำให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟู และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการและสิทธิคนพิการได้มากขึ้น

ทั้งนี้ จากประสบการณ์การฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการโดยครอบครัวกว่า 10 ปี ดังกล่าว เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าครอบครัว คือผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการฟื้นฟู และพัฒนาเด็กพิการได้อย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง เนื่องจากครอบครัวผู้พิการเป็นกำลังใจ และแรงผลักดันให้แก่ผู้พิการที่ดีที่สุด การฟื้นฟูดูแลก็เช่นกัน ครอบครัวมีเวลาอยู่กับผู้พิการมากกว่าพยาบาลหรือนักวิชาชีพต่างๆ มากหลายเท่า ถ้าหากครอบครัวใส่ใจดูแลผู้พิการอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องทุกวัน ผู้พิการก็จะมีอาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การทำงานของศูนย์ฯ มีจำนวนเด็กพิการที่มารับบริการที่ศูนย์ และออกเยี่ยมบ้านมีทั้งหมด 72 ครอบครัว และพบอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนเด็กพิการ ลักษณะการให้บริการของศูนย์ฯ เป็นรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ เช่น การนวดแผนไทย การฝึกพัฒนาด้านการเรียนรู้ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และมัดใหญ่ การรวมกลุ่มเพื่อแนะนำผู้ปกครองเด็ก การแลกเปลี่ยนความรู้ทักษะการฝึกและดูแลเด็กพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปริมาณของจำนวนเด็กพิการการที่เพิ่มขึ้น บุคลากรที่เป็นพ่อแม่เด็กพิการที่มีความรู้ที่ให้บริการจึงไม่เพียงพอ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวเด็กพิการเกิดการรวมกลุ่มการทำงาน โดยเฉพาะการสร้างแกนนำเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อให้สามารถทำงานพัฒนาเด็กพิการให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา รวมถึงเข้าถึงสิทธิของคนพิการได้อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทีมวิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบการทำงานอย่างเข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ โดยมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาครอบครัวเด็กพิการที่เป็นสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้ และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี ทั้งสมาชิกเก่า และสมาชิกใหม่ ให้สามารถเป็นแกนนำเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของครอบครัวเด็กพิการทำงานนำไปสู่การพัฒนาเด็กพิการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คำถามวิจัย

“การทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรีเป็นอย่างไร และแนวทางพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งให้กับสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ มีนบุรีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ
2. เพื่อพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งของสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

สมมุติฐานการวิจัย

สมาชิกของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรีที่ได้รับการพัฒนา สามารถมีความเข้มแข็งในการเป็นแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการเพิ่มมากขึ้น

ประเด็นศึกษา

1. แนวคิดการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ
2. การพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งของสมาชิกศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มประชากร/กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

1.1 ชั้นศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับอย่างเข้มแข็ง ในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 2 คน โดยเลือกจากคนที่เป็นประธานศูนย์ และทีมบริหารของศูนย์ ที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา

1.1.2 สมาชิกเก่าของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 2 คน โดยเลือกจากคนที่เป็นสมาชิก และมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา

1.2 ชั้นพัฒนา โดยการจัดฝึกอบรม

-สมาชิกเก่าของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 9 คน

-สมาชิกใหม่ที่สนใจทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 6 คน

2. เนื้อหาการวิจัย

ศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์ความรู้การทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ ที่เป็นแกนนำที่เข้มแข็งในการทำงานกับเครือข่าย โดยมีพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ “ศูนย์เรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัว มีนบุรี”

3. ระยะเวลา 1 ปีตั้งแต่ เดือนกันยายน 2558 – สิงหาคม 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การทำงานที่เข้มแข็ง หมายถึง ความสามารถในการทำงาน ร่วมกับเครือข่ายครอบครัวเด็กพิการโดยส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพ ประกอบไปด้วย

1.1 ด้านการฝึกเด็กพิการ ได้แก่

1.1.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการต้องมีทัศนคติในการฝึกเด็กพิการ โดย

เชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้

1.1.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้ในการฝึกเด็กพิการ

เกี่ยวกับเรื่องสิทธิของเด็กพิการแนวทางพัฒนาลูกแนวทางการจัดการความเครียดให้กับตนเองสถานที่การนัดฟื้นฟูเด็กพิการ การดูแลชีวิตประจำวันของลูกพิการ

1.1.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการให้ความรู้กับคนในทีมการจัดการกับความเครียดที่มีลูกพิการ และการรับฟังความคิดเห็น

1.2 ด้านการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ

1.2.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติในการบริหารจัดการ

สมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ โดยมีจิตใจที่อยากช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเปิดใจ เข้าใจ เห็นใจ เชื่อมมั่นในทีมการแบ่งปันและมอบสิ่งดี ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน

1.2.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการถ่ายทอด

ข้อมูลสิทธิของผู้พิการและการส่งต่อ

1.2.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการสังเกต สภาพแวดล้อมของผู้พิการ เช่น คน สภาพบ้าน สถานะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการ ทักษะการถ่ายทอดความรู้ การบริหารจัดการการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน

1.3 ด้านการประสานงาน

1.3.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติต่อการทำงานโดย

กล้าที่จะเรียกร้องสิทธิที่จะได้รับ มีความพยายามในการค้นหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็กพิการและครอบครัว ที่จะประสาน ส่งต่อเด็กพิการให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่เหมาะสมการหาประสบการณ์ในการทำงานด้านคนพิการ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อคนทุกกลุ่ม

1.3.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

การประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

1.3.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการสร้างสัมพันธ์

ภาพกับคนในชุมชนมีทักษะการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้และการประสานงาน

2. แกนนำเครือข่าย หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา

3. สมาชิกเก่า หมายถึง ครอบครัวเด็กพิการที่เป็นสมาชิกในศูนย์เรียนรู้ และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี และมีประสบการณ์การทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ

4. สมาชิกใหม่ หมายถึง ครอบครัวเด็กพิการรายใหม่ ที่มีความสนใจในการทำงานกับศูนย์เรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลเชิงวิจัย

1. เกิดแนวคิด และแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับครอบครัวเด็กพิการ ที่สนใจการทำงานกับครอบครัวเด็กพิการให้สามารถทำงานกับเครือข่ายได้อย่างเข้มแข็ง

ผลเชิงพัฒนา

2. เกิดแกนนำใหม่ที่เข้มแข็ง สามารถทำงานกับเครือข่ายได้อย่างเข้มแข็ง
3. เกิดการประสานงานและทำงานเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เกิดการรวมกลุ่มการทำงานร่วมกันของกลุ่มครอบครัวเด็กพิการ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นทางงานวิจัย ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานวิจัย มีประเด็นที่สำคัญตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศูนย์เรียนรู้การฟื้นฟูเด็กพิการ
 - 1.1 ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัว มีนบุรี
2. ความพิการและประเภทความพิการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิการ

1. ศูนย์เรียนรู้การฟื้นฟูเด็กพิการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พุทธศักราช 2552 ระบุให้คณพิการตามความหมายทางการศึกษา หมายถึง บุคคลทั้ง 9 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคล ออทิสติก และบุคคลพิการซ้อน โดยการดูแลของ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแลการศึกษาเด็กพิการและด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และประจำจังหวัด จำนวน 77 แห่ง มีบทบาทหน้าที่ ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการทุกประเภท ตั้งแต่แรกเกิด แรกพบความพิการ อายุตั้งแต่ 0-15 ปี ซึ่ง ปี 2558 มีเด็กพิการที่มารับบริการภายในศูนย์การศึกษาพิเศษแบบประจำ แบบไป-กลับ จำนวน 7,985 คน เด็กพิการรับบริการที่บ้าน จำนวน 10,757 คน เด็กพิการที่รับบริการที่โรงพยาบาล จำนวน 428 คน เด็กพิการที่รับบริการในศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ จำนวน 2,013 คน รวมทั้งสิ้นมีเด็กพิการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษดูแลและให้บริการ จำนวน 21,183

เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการ และความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษ โดยกำหนดสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ และให้สิทธิบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัดการศึกษาในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ ดังที่พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ อาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งใน นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกันในการฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการ มีการจัดสภาพแวดล้อม การจัดทำกายอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ ซึ่งการจัดศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการหรือศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาโดยชุมชน (Community Learning Center) เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ นับเป็นแนวทางให้คนพิการที่ขาดโอกาสในการฟื้นฟูและพัฒนาด้านความรู้และทักษะด้านการศึกษาตามศักยภาพ

จากข้อมูลดังกล่าว ได้นำมาสู่งานวิจัยนี้ที่ได้นับไปที่บริบทการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการที่จัดโดยครอบครัว เป็นการศึกษาแนวคิดเพื่อนำไปพัฒนาบุคลากรในศูนย์ ให้สามารถทำงานโดยความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง

1.1 ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัว มินบุรี

จุดเริ่มต้นของศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัว มินบุรี เริ่มต้นจาก นางหนูคำ บุญสวน ซึ่งมีลูกเป็นเด็กพิการ ปี พ.ศ.2546 นางหนูคำได้เริ่มต้นในการพาลูกไปฝึกทุก ๆ ที่ ที่ให้บริการตามข้อมูลที่ได้รับว่าดี เพื่อต้องการให้ลูกได้รับการฟื้นฟูอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ต่อมาได้ไปรับบริการที่มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ให้การดูแลสนับสนุนทั้งเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของความรู้ โดยนางหนูคำได้เข้าไปศึกษาหาความรู้เป็นระยะเวลา 2 ปี เพื่อนำมาดูแลลูกของตนเอง ทำให้ได้รับความรู้มาพอสมควร ต่อมาเกิดปัญหาเรื่องสุขภาพ ทำให้ไม่สามารถฝึกลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีโรคภัยไข้เจ็บ แต่ยังคงพยายามฝึกพัฒนาลูกอย่างต่อเนื่อง เลยมีความคิดในการรวมกลุ่มพ่อแม่ที่มีลูกพิการมารวมกลุ่มที่บ้าน โดยเริ่มต้นจากครอบครัวเด็กพิการที่มาร่วมทำกิจกรรมทั้งหมด 3 ครอบครัว คือ 1)นางหนูคำ บุญสวน 2)นางนก ภาวะดี 3)นายลำดวน ศรีสุข ซึ่งมีลูกและหลานที่พิการทางร่างกาย หลังจากที่ได้มีการรวมกลุ่มกันนั้น ลูกๆ เริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ครอบครัวผู้พิการที่อยู่ในชุมชนเริ่มให้ความสนใจ และมาเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น จึงประสานชุมชนใกล้เคียง โดยขอใช้สถานที่ของชุมชนรามอินทราเนรมิต ชอยรามอินทรา 86 ใช้เป็นสถานที่รวมกลุ่มในชุมชนเพื่อฝึกพัฒนาการเด็กที่มีความพิการโดยครอบครัว ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา และได้รับการสนับสนุนจาก

โรงพยาบาลนพรัตน์ โดยครอบครัวเด็กพิการในชุมชน รามอินทราเนรมิตร ได้รับการจากมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ อย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กพิการมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ร่างการเจริญเติบโตขึ้นตามความเหมาะสม ผู้ปกครองได้รับความรู้และมีทักษะพื้นฐานในการดูแลฟื้นฟูเด็กพิการในระดับที่เหมาะสมกับพัฒนาการ อีกทั้งมีผู้ปกครองผู้พิการรายใหม่ในชุมชนที่มีลูกที่มีความพิการที่หลากหลาย จึงจำเป็นจะต้องมีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเด็กที่เหมาะสมกับครอบครัวในชุมชน โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ครอบครัวเด็กพิการรามอินทราเนรมิตรขึ้น ชุมชนรามอินทราเนรมิตร เป็นชุมชนที่เอื้อต่อการทำงานช่วยเหลือคนพิการ และครอบครัวของผู้พิการ และมีจำนวนเด็กพิการมากพอที่จะร่วมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการฟื้นฟูเด็กพิการ และมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายเด็กพิการอันจะเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวเด็กพิการ หลังจากนั้นเมื่อสมาชิกมากขึ้นจึงได้รับการสนับสนุนจากประธานมูลนิธิคนรักเมืองมื่น ได้มาสร้างสถานที่ให้กับศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัวที่รวมค่าแห่ง 172/2 เมื่อปี พ.ศ.2558

จุดประสงค์ในการรวมกลุ่มเพื่อการฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัว เพื่อให้พ่อแม่มีความรู้ในการเลี้ยงดูและฟื้นฟูลูกพิการ และต้องการให้เด็กพิการและครอบครัวเข้าสู่บริการขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม

งบประมาณที่ทางกลุ่มได้รับจากการสนับสนุนในศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัวมีนบุรี

1. มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ
2. ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการ
3. ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
4. บ้านคาปิเลียน
5. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)
6. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(สปสช)

โดยในปี 2559 ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการโดยครอบครัว มีนบุรี ได้เป็นแหล่งดูงาน และฝึกงานให้กับชุมชนและหน่วยงานทางการศึกษา องค์กรคนพิการและผู้สนใจได้แก่

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงราย
2. ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดสระแก้ว
4. ไทยทีวี ไทยทีฟีส (ครอบครัวเดียวกัน)
5. รายการโทรทัศน์ The giving (พลังผู้ให้)
6. คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยมหิดล
7. วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
8. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

9. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม

2. ความพิการและประเภทความพิการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ประกาศกำหนดประเภทความพิการ 7 ประเภทโดยมีนิยามลักษณะความพิการแต่ละประเภทดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2557)

1. ความพิการทางการเห็น คือ บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการเห็น โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตาบอดและตาเห็นเลือนราง

2. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คือ บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยินจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางทางการได้ยิน หรือเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องทางการสื่อความหมายโดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือหูหนวกหูตึง และความพิการทางการสื่อความหมาย

3. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย คือ บุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมโดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ความพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือการสูญเสียความสามารถของอวัยวะในการเคลื่อนไหว และความพิการทางร่างกายซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือความผิดปกติและสภาพลักษณะภายนอกของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน

4. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม คือ บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้อารมณ์หรือความคิด

5. ความพิการทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการช้ากว่าปกติหรือมีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าบุคคลทั่วไปโดยความผิดปกตินั้นแสดงก่อนอายุ 18 ปี

6. ความพิการทางการเรียนรู้ คือ บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางสมองทำให้เกิดความบกพร่องในด้านการอ่านการเขียนการคิดคำนวณหรือกระบวนการเรียนรู้พื้นฐานอื่นในระดับความสามารถที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามช่วงอายุและระดับสติปัญญา

7. ความพิการทางออทิสติก หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคมภาษาและการสื่อความหมายพฤติกรรมและอารมณ์โดยมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของสมอง

และความผิดปกตินั้นแสดงก่อนอายุ 2 ปีครึ่ง ทั้งนี้ให้รวมถึงการวินิจฉัยกลุ่มออทิสติกสเปกตรัมอื่น ๆ เช่น แอสเพอร์เกอร์ (Asperger)

ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการ โดยครอบครัว มีบุรี มีเด็กพิการ 75 คน โดยประกอบไปด้วย จำนวนเด็กพิการที่แบ่งตามประเภทความพิการได้ดังนี้

1. ออทิสติก	32	คน
2. สติปัญญา	9	คน
3. ร่างกาย	31	คน
4. การมองเห็น	1	คน
5. การได้ยิน	2	คน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิการ

3.1 บทบาทของพ่อแม่ และวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่มีความพิการ

พ่อแม่มีบทบาทที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งเป็นงานที่หนัก และเป็นงานที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ พ่อแม่ทุกคนปรารถนาที่จะทำให้ลูกของตนเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีความสามารถเป็นคนที่ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้คนทั่วไป มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ภารกิจสำคัญของพ่อแม่คือ ต้องตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการช่วยเหลือบุตร ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับบุตรในทุกด้าน เพราะจะทำให้เข้าใจสภาพความต้องการของบุตรได้เข้าใจกระบวนการวิธีการและกิจกรรมในการพัฒนาบุตรให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพ่อแม่ คือความรักใคร่ปรองดอง มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องวินัยที่จะใช้กับลูก จะเป็นแนวทางช่วยให้เด็กรู้ว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร และมีความสามารถที่จะจัดการกับตนเองและกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เป็นผลของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ซึ่งมีประสิทธิภาพสูง (อาร์ลิส คิมทอง, 2544 : 32) ซึ่งตรงกับ คีโรรัตน์ นาคทองแก้ว (2544 : 47-48) กล่าวว่า สำหรับบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ที่สำคัญในการดูแลเด็กพิการ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ และการปรับตัวทางสังคมมีการให้ความเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจ ความเจริญทางด้านร่างกายเป็นความจำเป็นอันดับแรกของชีวิต ในขณะที่เด็กยังหาเลี้ยงตนเองไม่ได้พ่อแม่ต้องมีความรับผิดชอบที่จะดูแลเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ดูแลยามเจ็บป่วย ความเจริญทางจิตใจมีความสำคัญและจำเป็นไม่แพ้ความเจริญเติบโตทางร่างกาย สิ่งแรกที่ต้องการ คือ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย โดยพ่อแม่มีความห่วงใยเอื้ออาทร ทำให้ลูกเจริญเติบโตขึ้นมาในบรรยากาศที่เป็นมิตร มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ความต้องการความรู้สึกเป็นเจ้าของที่ลูกต้องการจากพ่อแม่ ทำให้เด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่และสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการปรับตัวเมื่อพบเจอปัญหาต่าง ๆ เช่น การปรับตัว การเรียนรู้ทางด้านอาชีพที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและเชาวน์ปัญญาเหล่านี้ พ่อแม่สามารถเป็นผู้ให้ความรู้ คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดกับลูกได้ การอบรมสั่งสอนที่

สำคัญคือ การปลูกฝังความสามารถในการควบคุมตัวเอง และความสามารถในการปรับตัวให้รู้จักควบคุมตัวเอง

พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความพิการ จึงควรมีทัศนคติที่ดี และยอมรับในความบกพร่องของเด็ก ซึ่งจะส่งผลไปถึงวิธีการ เลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสม ในการพัฒนาเด็กที่มีความพิการได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังที่ ชูศักดิ์ จันทยานนท์ (2548) ได้แนะนำหลักการเลี้ยงดูลูกที่มีความบกพร่องไว้ให้คนในครอบครัวได้ปฏิบัติอย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1. เลี้ยงดูลูกอย่างปกติทั่วไป เด็กควรได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือในการดำรงชีวิตทั้งในบ้านและในสังคม โดยยึดหลักพึ่งตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การดำเนินชีวิตต่าง ๆ ควรปฏิบัติอย่างปกติทั่วไป เลี้ยงดูลูกเหมือนเด็กปกติทั่วไป ผิดแผกให้เขารู้จักสิ่งที่พึงกระทำและพึงละเว้นกระทำ

2. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม บิดามารดาจะต้องช่วยเหลือบุตรโดยการ จัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ให้แก่บุตร ส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการ เพื่อให้บุตรได้รับประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพเด็กควรมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ทั้งในบ้านและโรงเรียน

3. สร้างการยอมรับของครอบครัว ต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวมีความรับผิดชอบที่เสมอภาคกันในหมู่พี่น้อง และให้เขาได้เรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว รับฟังและตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมของเขา ปฏิบัติต่อเขาอย่างเท่าเทียมกันให้สิทธิส่วนบุคคลแก่เขา

4. เชื้อมั่นในความสามารถของลูก เชื้อมั่นว่าเขามีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ ซึ่งจะทำให้ครอบครัวพยายามสร้างเสริม เสาะแสวงหา โอกาสต่าง ๆ มาให้กับบุตร ทั้งด้านการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษา การอยู่ร่วมในสังคม และการประกอบอาชีพ

5. ตระหนักถึงควมมีสิทธิของลูก แม้บุตรจะมีความบกพร่อง แต่เขาก็มีสิทธิทั้งทางนิติบัญญัติและพฤตินัย สิทธิทางนิติบัญญัติ เป็นสิทธิทางกฎหมายที่ผู้มีความบกพร่องพึงมีพึงได้ ทั้งตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิทธิที่มนุษยชาติพึงมีพึงได้ ในฐานะพลเมืองของประเทศ สิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิทั้งด้านการศึกษาการรักษา การฟื้นฟู การพัฒนา ส่วนสิทธิโดยพฤตินัย เป็นสิทธิที่เกิดโดยธรรมชาติ เช่น สิทธิแห่งความเป็นเด็ก เด็กพึงได้รับอิสระ พึงได้รับความรัก การดูแล การเอาใจใส่จากครอบครัว เพื่อนฝูง สังคม และศีลธรรม

Heward WL., Dardig J. and Rossett A. (1979 : 17 อ้างใน มัจฉรี โอสถานนท์และคณะ, 2540 : 22) กล่าวว่าบทบาทของพ่อแม่เด็กพิการมีดังนี้

1. บทบาทในการสอน การเป็นครู
2. การให้คำปรึกษา
3. การจัดการกับพฤติกรรม

4. การเป็นบิดามารดาของเด็กปกติ
5. การมีสัมพันธภาพกับบิดามารดาเด็กอื่น
6. การให้ความรู้กับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง
7. การมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน ชุมชน

อย่างไรก็ตามบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่พิการควรปฏิบัติต่อเด็กพิการด้วยการยอมรับ ให้ความสนใจ หาความรู้เพื่อช่วยเหลือเด็ก รวมถึงการฝึก กระตุ้นพัฒนาการเพื่อป้องกันความพิการซ้ำซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้

3.2 ปฏิกริยาของครอบครัวที่มีลูกพิการ

เมื่อพ่อแม่พบว่า ลูกที่เกิดมาเป็นเด็กที่มีความพิการมักมีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นกับพ่อแม่ได้มากมาย ที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิต เกิดความกลัว ความกังวล ความผิดหวัง ความท้อแท้

Chinn, Winn & Walters (1978 อ้างถึงใน Berger, 1987 : 300) ได้กล่าวถึงปฏิกริยาของผู้ปกครองที่พบว่าลูกพิการจะเป็นไปตามขั้นตอนของการแก้ปัญหา คือ รู้ว่าจะมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นต่อจากนั้นจะพยายามค้นหาสาเหตุของความพิการว่าเกิดจากอะไร เสาะแสวงหาวิธีการรักษาและท้ายที่สุดจึงยอมรับความจริง ปฏิกริยาที่เกิดขึ้น ได้แก่

1. การปฏิเสธ (Denial) ผู้ปกครองที่ปฏิเสธ จะมีความรู้สึกที่ตนเองถูกคุกคาม เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย และพยายามต่อสู้กับความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งนักวิชาชีพต้องให้การช่วยเหลือโดยการให้เวลา อุดหนุน และให้กำลังใจ เพื่อจะช่วยให้ครอบครัวสามารถช่วยเหลือตนเองในการเลี้ยงดูเด็กได้

2. การกล่าวโทษผู้อื่น (Projection of Blame) ปฏิกริยาที่เกิดขึ้น คือ การกล่าวโทษสถานการณ์และผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นคนในครอบครัวหรือคนภายนอกครอบครัวก็ได้

3. ความกลัว (Fear) ผู้ปกครองกลัว เพราะไม่รู้ว่าปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับความพิการนั้นมีอะไรบ้าง เขาอาจจะไม่มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอเกี่ยวกับเรื่องของความพิการซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลและกลัว การให้ข้อมูลที่เพียงพอจะทำให้เขาหายจากความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ได้

4. ความรู้สึกผิด (Guilt) ผู้ปกครองจะรู้สึกผิด เพราะเขาได้ทำบางสิ่งบางอย่างที่ผิดแปลก หรือความพิการที่เกิดขึ้นเป็นความผิดบาปของเขา นักวิชาชีพต้องสร้างความไว้วางใจ สร้างสัมพันธภาพที่ดี แล้วกระตุ้นให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์

5. ความโศกเศร้า (Mourning or Grief) ความโศกเศร้าเป็นปฏิกริยาที่เกิดขึ้นจากการได้รับความเจ็บปวด หรือสิ่งที่ไม่ยอมรับไม่ได้ ซึ่งครอบครัวไม่สามารถยอมรับผู้พิการได้แต่ก็ต้องเลี้ยงดูลูกพิการก็จะจมอยู่กับความโศกเศร้านี้ ในกรณีนี้จะต้องปล่อยเวลาให้พ่อแม่ได้เข้าสู่ระยะเวลาของการเยียวยาความโศกเศร้านี้ ก่อนที่จะสอนให้เขาได้เรียนรู้ลูกของเขา และลูกของเขาจะพัฒนาไปได้อย่างไร

6. การถดถอย (Withdrawal) คนที่ท้อแท้และแก้ไขด้วยตัวเองได้เป็นเรื่องของคนที่มีความสุขจิตปกติ เป็นปฏิกริยาที่จำเป็น แต่ถ้าเขาเริ่มที่จะหลบหลีกผู้อื่น หลีกเลียงสถานการณ์ และแยกตัวอยู่คนเดียว แสดงว่าบุคคลนั้นมีปัญหา

7. การไม่ยอมรับ (Rejection) การไม่ยอมรับมีหลายเหตุผล และมีการแสดงออกได้หลายอย่าง บางครั้งอาจจะเป็นเรื่องที่ลึกลับแก้งทำเป็นยอมรับ หรืออาจจะเปิดเผยและเป็นศัตรูกัน

8. การยอมรับ (Acceptance) ท้ายสุด ปฏิกริยาของพ่อแม่ คือ การยอมรับว่าลูกตัวเองเป็นคนพิการ ยอมรับเด็กและยอมรับตัวเองด้วย นี่คือเป้าหมายสูงสุดของคนที่มีความพร้อม ผู้ปกครองและเด็กจะสามารถเติบโต และพัฒนาเข้าสู่ความแข็งแรง แข็งแกร่ง ฉลาด และเป็นคนที่รู้จักความเมตตากรุณา

ประมวล ดิคคินสัน (2535 : 14-15) ได้กล่าวถึงปฏิกริยาของพ่อแม่ที่สอดคล้องกัน โดยได้เน้นว่าพ่อแม่มีปฏิกริยาทั้งโดยฉันทัน ได้แก่ ไม่ยอมเชื่อ โกรธ โทษตนเอง โทษผู้อื่น แล้วเสียหน้าและปฏิกริยาถาวร ได้แก่ ไม่ยอมรับความจริง โกรธถาวรโทษตนเองและผู้อื่น ปกปิดไม่ให้ใครรู้ ซึ่งทำให้เกิดผลเสียต่อทั้งเด็กและพ่อแม่เอง

จากปฏิกริยาของพ่อแม่ดังกล่าว นอกจากจะมีผลกระทบต่อครอบครัวแล้ว ยังมีผลต่อเด็กพิการด้วย สิ่งที่จะเกิดขึ้นคือ การทอดทิ้งเด็กซึ่งเกิดจากการมีเจตคติในทางลบต่อบุตร หรือพ่อแม่ที่ตั้งความหวังสูงเกินความสามารถของเด็ก เมื่อเด็กทำไม่ได้ตามที่พ่อแม่หวัง พ่อแม่จะเกิดความรู้สึกในทางลบต่อเด็กมากขึ้น แต่เมื่อพ่อแม่ให้การยอมรับว่าลูกมีความบกพร่องแล้วและได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการการช่วยเหลือลูกจะทำให้เด็กได้รับการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการมากขึ้น

1.2 ปัญหาและความต้องการของครอบครัวในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความพิการ

ประเด็นใหญ่ที่สำคัญที่พบส่วนมากของครอบครัวในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความพิการ คือเรื่องของครอบครัว โดยพบว่า มีผู้กล่าวถึงในประเด็นปัญหาของพ่อแม่ในครอบครัวของเด็กทั่วไปและครอบครัวที่มีลูกพิการไว้ไม่ต่างกัน โดยส่วนใหญ่เน้นถึงปัญหาอาจก่อให้เกิดกระทบกระเทือนสมาชิกทุกคนในครอบครัว ทั้งทางด้านบุคลิกภาพ สุขภาพจิต ฐานะทางเศรษฐกิจ

รสลิน เอี่ยมยิ่งพานิช (2539) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องที่มารับบริการที่โรงพยาบาลราชานุกุลไว้ดังนี้

1. ด้านภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ การต้องทำงานบ้านเพิ่มมากขึ้น การช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน การที่ต้องทำงานเพิ่มจากที่เคยทำปกติ การที่ต้องออกไปนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นการจัดการเรื่องการเดินทาง

2. ด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการเรื่องค่ารักษาพยาบาล

3. ด้านความสัมพันธ์กับคู่สมรส ได้แก่ การแสดงความรัก ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

4. ด้านการประสานงานกับนักวิชาชีพ ได้แก่ การติดต่อขอรับคำปรึกษา แนะนำ

5. ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ ได้แก่ การวางแผน เกี่ยวกับกิจกรรมสำหรับลูก การจัดการแก้ปัญหาพฤติกรรม

6. ด้านการเฝ้าระวังอุบัติเหตุต่าง ๆ

7. ด้านความต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น หรือบุคคลอื่น ได้แก่ การติดต่อขอความช่วยเหลือจากแหล่งอื่น ๆ ความต้องการการช่วยเหลือในการฝึกให้เด็กเดิน การดูแลการนอนและการออกกำลังกาย

ศรีวันเพ็ญ ชินวงศ์และคณะ (2540 : 7) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถพาเด็กที่มีความบกพร่องมารับบริการที่โรงพยาบาลราชานุกูลได้ เนื่องจาก

1. ปัญหาการเดินทาง อาจเกิดจากเด็กมีภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาอย่างรุนแรงและมีความพิการทางร่างกายร่วมด้วย เช่น เดินไม่ได้ และผู้ปกครองมีความยากลำบากในการนำมาโรงพยาบาล
2. บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องทำงานเพื่อยังชีพไม่สามารถหยุดงานได้
3. มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีเงินค่าพาหนะ
4. เด็กมีปัญหาสุขภาพ ไม่สบายบ่อย ๆ จึงไม่สามารถมารับการฝึกได้
5. ย้ายบ้านบ่อย
6. ไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ที่รับผิดชอบดูแลเด็กอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น การมีลูกที่พิการยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตพ่อแม่เอง ดังที่พนอม ธนินมิตร (2530 อ้างใน ทวีทรัพย์ แปลงศรี, 2541 : 67) ศึกษาพบว่า พ่อแม่ของเด็กที่พิการมีปัญหาสุขภาพจิต 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทที่ 1 ยอมรับว่าลูกของตนเองเป็นเด็กที่พิการ มักจะระบายความรู้สึกแก่นักวิชาชีพ ในลักษณะต่อไปนี้

1. เป็นโชคชะตาของตนเองที่มีลูกพิการ น้อยใจและลงโทษตัวเอง จนเป็นเหตุให้เกิดอาการเฉื่อยชา หดหู่ บางคนเชื่อว่าเป็นเวรกรรมแต่ปางก่อน จึงมีอาการซึมเศร้า และกลับเป็นผู้ที่เอาใจลูกตนมากเกินไป เพราะสงสารลูก
2. เกรงว่าสังคมจะดูถูก จึงเพิกเฉยต่อลูกของตน บางคนพาลูกไปไหนก็หลบ ๆ ซ่อน ๆ
3. มีความเป็นห่วงหาวิตกว่าเมื่อเด็กโตขึ้นจะไม่มีอาชีพเลี้ยงตัวเอง จึงคิดมากเตรียมฝากฝังลูกไว้กับคนอื่น ว่ารุ่นใจว่า ถ้าตนตายไปลูกจะอยู่กับใคร

ประเภทที่ 2 ไม่ยอมรับว่าลูกของตนเองมีความบกพร่อง โดยแสดงออกในลักษณะดังนี้

1. ไม่เข้าใจว่าลูกตนมีความบกพร่อง จึงพยายามบังคับให้ลูกเข้าโรงเรียนในสถาบันใหญ่ ๆ เพื่อให้เหมือนเด็กปกติ จนในที่สุดก็ซ้ำชั้นหลาย ๆ ครั้งเข้าก็เสียเวลา เกิดความโมโห ก้าวร้าว ดุดัน บังคับมากเกินไป ในที่สุดก็กลายเป็นเกลียดลูกตัวเองว่าเรียนไม่ได้ตั้งใจที่ตนมุ่งหวังไว้

2. เมื่อใครพูดถึงลูก มักจะพยายามหาเหตุผลเข้าข้างตนเองจนเวลาล่วงเลยไปจึงรู้ว่าสายเกินไปจึงเกิดความกังวลขึ้น และโยนความผิดให้ผู้อื่น

ฉลวย จตุกุล (2542 : 9-17) กล่าวถึงปัญหาของครอบครัวจากการมีบุตรพิการไว้ว่า ครอบครัวที่มีบุตรพิการมักเกิดปัญหา 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การเกิดวิกฤตการณ์ทางจิต ระยะนี้เมื่อพ่อแม่ทราบว่าลูกพิการก็จะเกิดปฏิกิริยาต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งความรุนแรงของปฏิกิริยาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับลักษณะของโรคสาเหตุ อายุของเด็กที่แสดงอาการ รวมทั้งพื้นฐานของครอบครัว เช่น ความเชื่อทางศาสนา เศรษฐกิจ สังคม และความรู้หรือข้อมูลที่พ่อแม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ หรือนุเคราะห์วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับลูก เช่น ครู นักจิตวิทยา พยาบาล เป็นต้น

ระยะที่ 2 ปัญหาของครอบครัวที่ต้องประสบในระยะต่อมา ได้แก่

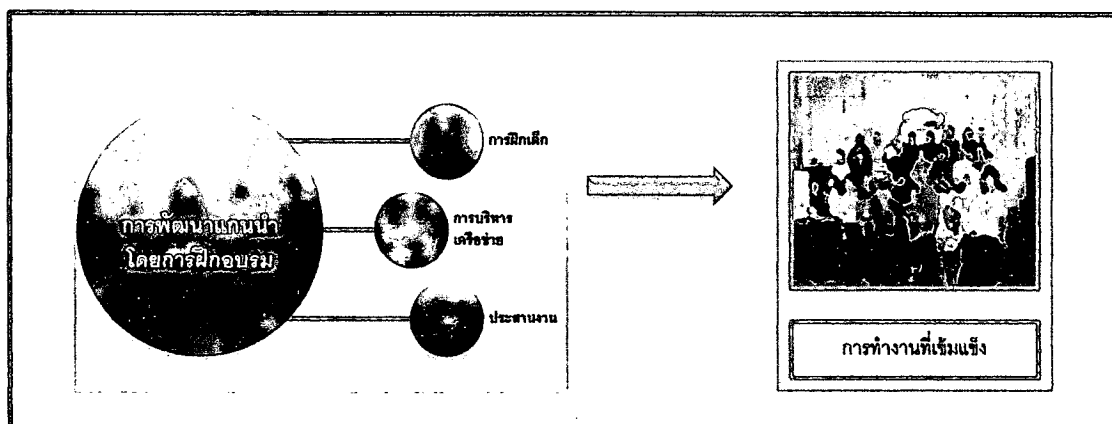
1. ปัญหาระหว่างพ่อแม่ลูก (Parent Child Problems) เกิดจากการที่พ่อแม่ไม่ยอมรับการที่ลูกมีภาวะความพิการ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์ จิตใจ และเกิดจากเจตคติทางลบต่อตนเองและคนอื่น ก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ และกระทบกระเทือนจิตใจอย่างมากต่อครอบครัว

2. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจ ในการเลี้ยงดูบุตรพิการอย่างเหมาะสม

3. ปัญหาทางการเงิน (Financial Problems) ครอบครัวที่มีบุตรพิการจะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นในการเลี้ยงดู เช่น ค่าใช้จ่ายด้านค่ารักษาพยาบาล การจัดเตรียมและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเดินทางพาบุตรไปรับการฝึกพัฒนาการ เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาแนวคิดการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่าย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์แกนนำเครือข่ายที่เป็นผู้นำของศูนย์ นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาสร้างแนวคิดการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่าย ได้ 3 ด้านได้แก่ 1. ด้านการฝึกเด็ก 2. ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย 3. ด้านการประสานงาน และนำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างโปรแกรมการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมาชิกทั้งใหม่และเก่าของของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี เพื่อให้สมาชิกศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรีสามารถพัฒนาเป็นการทำงานที่เข้มแข็ง

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อศึกษารูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และ ฟันฟูเด็กพิการ และเพื่อพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งของสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้และฟันฟูเด็กพิการ โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มประชากร/กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

ชั้นศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับอย่างเข้มแข็ง ในศูนย์การเรียนรู้และฟันฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 2 คน โดยเลือกจากคนที่เป็นประธานศูนย์ และทีมบริหารของศูนย์ ที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา

1.1.2 สมาชิกเก่าของศูนย์การเรียนรู้และฟันฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 2 คน โดยเลือกจากคนเป็นสมาชิก และมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาขั้นพัฒนา โดยการจัดฝึกอบรม

สมาชิกเก่าของศูนย์การเรียนรู้และฟันฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 9 คน

สมาชิกใหม่ที่สนใจทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้และฟันฟูเด็กพิการมีนบุรี จำนวน 6 คน โดยมีสมาชิกใหม่ที่เข้าร่วมวิจัยจำนวน 3 คน

เนื้อหาการวิจัย

ศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์ความรู้การทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ ที่เป็นแกนนำที่เข้มแข็งในการทำงานกับเครือข่าย ประกอบด้วย 3 เรื่อง ได้แก่

1. การฝึกเด็กพิการ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาเด็กพิการ การพัฒนาเด็กพิการ การส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง

2. การบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายพ่อแม่เด็กพิการ การจัดปรับเจตคติ การปรับตัว การแก้ไขปัญหาครอบครัว การจัดการเวลา

3. การประสานงาน การประสานทรัพยากรเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ “ศูนย์เรียนรู้ฟันฟูเด็กพิการโดยครอบครัว มีนบุรี”

ระยะเวลา 1 ปีตั้งแต่ เดือนกันยายน 2558 – สิงหาคม 2559

2. วิธีดำเนินการ/วิธีการวิจัย

วิธีการ / รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้ เป็นการ วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็น

การศึกษาจากบทเรียน และประสบการณ์จริงของแกนนำเก่า ในการทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาแกนนำเข้มแข็ง

- 1) ประชุมคณะทำงาน เพื่อชี้แจงโครงการกระบวนการวิจัย และดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผล
- 2) ออกแบบคำถามการสัมภาษณ์
- 3) สัมภาษณ์เจาะลึก แกนนำเก่าที่เข้มแข็งและสมาชิกเก่าของศูนย์
- 4) วิเคราะห์และจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนาแกนนำเครือข่าย

2.2 พัฒนาแกนนำในการทำงานกับเครือข่าย โดยอบรมให้ความรู้กับสมาชิกรายเก่าของศูนย์ การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีบุรี และ สมาชิกรายใหม่ที่สนใจการทำงานกับศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีบุรี

- 1) ประชุมคณะทำงานและนักวิจัย เพื่อพิจารณาการใช้ร่างพัฒนาแกนนำ
- 2) ประชุมคณะทำงานเพื่อเตรียมการอบรมเพื่อวางกรอบการอบรม การแบ่งบทบาท การจัดเตรียมเอกสาร
- 3) จัดอบรมให้พัฒนาแกนนำจำนวน 3 วัน โดยมีการทำแบบประเมินก่อนการอบรม
- 4) ฝึกปฏิบัติ 3 เดือน
- 5) ทำแบบประเมินผลหลังการอบรม

2.3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟู เด็กพิการมีบุรี

- 1) จัดประชุมคณะทำงานและนักวิจัยจำนวน 3 วัน เพื่อติดตามผลการอบรมแกนนำใหม่
- 2) สัมภาษณ์เจาะลึกครอบครัวแกนนำเข้มแข็งที่ผ่านการอบรม
- 3) ประชุมคณะทำงานและนักวิจัย เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล
- 4) จัดทำรายงานการศึกษา

3. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 การถอดบทเรียน รูปแบบการพัฒนาความเข้มแข็งของแกนนำเก่าในกระบวนการทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ (คุณลักษณะของแกนนำที่เข้มแข็ง)

- 1) แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

3.2 โปรแกรมการฝึกอบรม

3.3 แบบประเมินการฝึกอบรม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินผล หรือสะท้อนผลการใช้รูปแบบความเข้มแข็งของแกนนำในกระบวนการทำงานเครือข่าย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นการศึกษา

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิเคราะห์ข้อมูล คือผู้วิจัยเป็นผู้อ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดความจากเทปแบบบรรทัดต่อบรรทัด และพิมพ์ลงในเอกสารทำการวิเคราะห์ในลักษณะที่เป็นประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่รวบรวมมาได้ โดยผู้วิเคราะห์ข้อมูลทำการอ่านข้อมูลที่ได้ถอดความข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อความมาจัดกลุ่มกันให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งได้นำเสนอในผลการศึกษาวิจัยในบทต่อไป

2. ขั้นการพัฒนา

วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ของข้อมูลพื้นฐานรายบุคคล และคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

1. บริบทของพ่อแม่ที่มีลูกพิการ

จุดเริ่มต้นของการเกิดความผิดปกติในความพิการแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการขาดข้อมูลเมื่อตอนเริ่มตั้งครรภ์ การขาดออกซิเจนระหว่างการคลอด การดูแลหลังคลอด การเกิดอุบัติเหตุต่างๆ และกรรมพันธุ์ รวมทั้งการให้ข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์ไม่มีความชัดเจน ด้วยข้อจำกัดในความพิการของเด็ก ที่ไม่สามารถมีพัฒนาการได้เหมือนกับเด็กปกติทั่วไปทำให้จำเป็นต้องมีคนคอยช่วยเหลือดูแลในชีวิตประจำวัน ลักษณะของแนวทางของพ่อแม่ในการให้การเลี้ยงดู ในแรกเริ่มการเลี้ยงดูไปตามมีตามเกิด ตามยถากรรม การรับรู้ของพ่อแม่รับรู้เพียงแค่ว่า เมื่อลูกเกิดมาแล้ว ถ้าเป็นเด็กที่มีความพิการรุนแรงก็เลี้ยงดูเพื่อให้มีชีวิตรอด ไม่ได้หวัง ไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องมีอนาคตอะไรที่ดีมากมายนัก แค่ว่าให้อยู่รอดไปได้ ถ้าเป็นเด็กที่พิการไม่รุนแรง จะมองหาความช่วยเหลือจากแหล่งอื่น จากรัฐ ในความรุนแรงความพิการของลูก พ่อแม่จะมีการรับรู้เกี่ยวกับความพิการที่ต่างกัน เช่น เรื่องเจตคติของพ่อแม่ ยังไม่สามารถยอมรับความพิการของลูก หรือมีการปฏิเสธความพิการ จึงยังไม่รู้ว่าลูกมีความพิการในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน แต่พยายามค้นหา สอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันลักษณะอาการที่พบกับลูกว่าไม่ได้เป็นไปตามที่บุคลากรทางการแพทย์วินิจฉัย

ในเรื่องความรู้ต่อการพัฒนาลูกพิการ พ่อแม่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับความพิการ มีข้อจำกัดของความพิการที่เกิดขึ้นกับลูกของตนเอง โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีลูกที่มีความพิการซ้อนเด็ก ที่จะต้องมีการเลี้ยงดูที่ต้องมีรายละเอียดในการให้ความสำคัญมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเครียดที่เกิดจากอาการที่ลูกแสดงออกมาแล้วไม่สามารถหาทางช่วยเหลือได้ เกิดเป็นวิกฤตของครอบครัว ที่ต้องเผชิญปัญหาความพิการ พบว่า ต้องมีการเปลี่ยนแปลงในครอบครัว เช่น หลายครอบครัวต้องออกจากงาน ไม่มีอาชีพ ต้องดูแลผู้ป่วยจนไม่มีเวลาทำงานบ้าน ผู้ดูแลอาจรู้สึกเหน็ดเหนื่อย อาจมีความรู้สึกผิดที่ดูแลผู้ป่วยไม่เต็มที่ หลายครอบครัวประสบปัญหาด้านการเงิน บทบาทในการเป็นพ่อแม่ของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะและความรุนแรงของความพิการของเด็กแต่ละคน แต่เป้าหมายของพ่อแม่คือพยายามให้เด็กสามารถพึ่งตนเองได้มากที่สุด สิ่งที่สำคัญคือการเสริมพลัง เสริมกำลังใจ โดยสามารถใช้ความเชื่อทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เช่นการใช้หลักคำสอนของศาสนาต่างมาเป็นแนวทางในการยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพื่อให้ผ่านพ้นในภาวะวิกฤติ

จุดเริ่มต้นในความเชื่อชาวนของพ่อแม่เกิดขึ้นตั้งแต่ลูกเกิดมาสัมผัสโลกและรับรู้ว่ามีลูกพิการ และใช้เครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพื่อเยียวยาความรู้สึกคือ โดยเชื่อมโยงไปในเรื่องของเวรกรรม หรือมุมมองที่เชื่อมโยงไปสู่พระเจ้า เพื่อปลอบใจตนเองให้สามารถเข้าใจให้ได้กับสิ่งที่เกิดขึ้นกับ สมาชิกใหม่ในครอบครัว สมาชิกใหม่ที่เป็นที่รอคอยในการเป็นความหวังของคนในครอบครัว การใช้ความรัก ความ

อดทน ความพยายาม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องสำหรับอีกหนึ่งบทบาทในความเป็นพ่อแม่ เพียงเพื่อให้ลูกของตนสามารถมีทักษะในการช่วยเหลือตนเอง ดูแลตนเองได้ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการตั้งความหวังไว้กับลูก

ความพิการ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาเด็กพิการอาจจะมีความแตกต่างจากเด็กทั่วไป แต่สิ่งที่สำคัญคือ การสอนให้เขาได้เรียนรู้ทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตอยู่ ทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ เรียนรู้จากสิ่งรอบข้างสิ่งแวดล้อม ไม่ต้องไปนั่งเรียนนั่งเขียน เหมือนเด็ก ๆ ทั่วไป เนื่องจากด้วยข้อจำกัดทางด้านความพิการของเด็ก

จากผลของการฟื้นฟูโดยการรวมตัวของพ่อแม่ที่มีลูกพิการ ทำให้พัฒนาการของเด็กดีขึ้น เริ่มช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น ทำให้พ่อแม่มีกำลังใจ มีความสุขขึ้น ไม่สนใจคำพูดหรือการแสดงออกของคนรอบข้าง ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับลูก จึงพยายามที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อเสาะหาเทคนิคมาช่วยดูแล หาวิธีการให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ฝึกลูก ด้วยการเรียนรู้จากครู และตัวลูก สอนเรื่องชีวิตและความรู้ให้กับลูก ถ่ายทอดความรู้ให้คนอื่น เป็นเงาและอวัยวะของลูก เป็นอาสาสมัครด้านคนพิการให้ชุมชน

การรวมกลุ่มเพื่อรักษาสีตที่ซึ่งเกิดจาก พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพราะความรัก มาช่วยกันรวมกลุ่มกัน มีเสียงที่สามารถกำหนด-ช่องว่างน้อยลงเพราะกลุ่มเป็นตัวกำหนดเอง - สังคมเปิด สื่อเปิด มีมุมมองกว้างขึ้นจากการเข้าสังคม นอกจากนั้น การรวมกลุ่มเป็นการได้มีความรู้สึกดีที่เกิดขึ้นจากการได้รับจากประสบการณ์ต่างจึงมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งที่แต่ละคนมีของพ่อแม่ เพื่อเป็นการเสริมเติมเต็มทั้งความความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทางกาย และทางด้านจิตใจให้กับตนเองและลูก รวมทั้งการแสวงหาพ่อแม่รายใหม่ที่มีลูกพิการเพื่อให้เข้าร่วมกลุ่ม โดยมุ่งมั่นเพื่อที่จะให้พ่อแม่รายใหม่ได้ผ่านพ้นวิกฤติไปอย่างรวดเร็ว

2. ผลของการศึกษาได้อธิบายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

โดยขั้นที่1 เป็นการศึกษารูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้ และฟื้นฟูเด็กพิการ มินบุรี โดย แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกันอย่างเข้มแข็ง ในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี จำนวน 2 คน โดยเลือกจากคนที่ประธานศูนย์ และทีมบริหารของศูนย์ ที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา

2. สมาชิกเก่าของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี จำนวน 2 คน โดยเลือกจากคนเป็นสมาชิก และมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การถอดบทเรียน รูปแบบการพัฒนาความเข้มแข็งของแกนนำเก่าในกระบวนการทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ (คุณลักษณะของแกนนำที่เข้มแข็ง) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ผลการศึกษา

1. ลักษณะของแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการที่มีความเข้มแข็งควรมีลักษณะดังนี้

คุณลักษณะภายในได้แก่

1. รับผิดชอบหน้าที่ต่อความเป็นแม่ที่ดูแลเด็กพิการ
2. มีความตรงไปตรงมา
3. อ่อนโยน
4. มีความอบอุ่น

คุณลักษณะภายนอกได้แก่

1. ยิ้มแย้มแจ่มใส
2. ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว
3. ดูแลสุขภาพของตัวเองและเพื่อนร่วมงาน
4. ปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง เอาลูกออกสู่ภายนอก
5. สนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อให้มีประสบการณ์มากขึ้น
6. สามารถจัดการปัญหาของตัวเองได้
7. สามารถให้แนะแนวทางให้แก่ผู้อื่นได้
8. สามารถเผชิญหน้าได้ทุกสถานการณ์
9. มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

2. ด้านการฝึกเด็กพิการ

2.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการต้องมีทัศนคติในการฝึกเด็กพิการโดยเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้

2.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้ในการฝึกเด็กพิการ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิของเด็กพิการแนวทางพัฒนาลูกแนวทางการจัดการความเครียดให้กับตนเองสถานที่ฝึกลูก การนัดฟื้นฟูเด็กพิการ การดูแลชีวิตประจำวันของลูกพิการ

2.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการให้ความรู้กับคนในทีมการจัดการกับความเครียดที่มีลูกพิการ และการรับฟังความคิดเห็น

3. ด้านการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ

3.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติในการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ โดยมีจิตใจที่อยากช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเปิดใจ เข้าใจ เห็นใจ เชื่อมมั่นในทีมการแบ่งปันและมอบสิ่งดี ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน

3.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการถ่ายทอดข้อมูลสิทธิของผู้พิการและการส่งต่อ

3.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการสังเกตสภาพแวดล้อมของผู้พิการ เช่น คน สภาพบ้าน สถานะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการ ทักษะการถ่ายทอดความรู้ การบริหารจัดการการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน

4. ด้านการประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

4.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติต่อการทำงาน โดยกล้าที่จะเรียกร้องสิทธิ์ที่จะได้รับ มีความพยายามในการค้นหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็กพิการและครอบครัว ที่จะประสาน ส่งต่อเด็กพิการให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่เหมาะสมการหาประสบการณ์ในการทำงานด้านคนพิการ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อคนทุกกลุ่ม

4.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

4.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับคนในชุมชนมีทักษะการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้และการประสานงาน

ขั้นที่ 2 เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาสมาชิกของแกนนำเครือข่าย โดยใช้รูปแบบของการฝึกอบรม ผลการวิจัย ประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ความเกี่ยวข้องกับเด็กพิการ การศึกษา ประเภทความพิการ ประสบการณ์ด้านเด็กพิการ สถานภาพสมรส และความเพียงพอของรายได้
2. บุคลิกภาพของสมาชิกแกนนำเครือข่าย โดยใช้แนวคิดทฤษฎี สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
3. คะแนนก่อน-หลัง การอบรมการพัฒนาแกนนำเครือข่าย
4. ผลการสัมภาษณ์แกนนำเครือข่ายหลังการเข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมการฝึกอบรม แบบประเมินการฝึกอบรม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินผล หรือสะท้อนผลการใช้รูปแบบความเข้มแข็งของแกนนำในกระบวนการทำงานเครือข่าย

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ความเกี่ยวข้องกับเด็กพิการ การศึกษา ประเภทความพิการ ประสบการณ์ด้านเด็กพิการ และสถานภาพสมรส จำนวน 12 คน

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน	ร้อยละ
		n=12	
อายุ	21-40	2	16.66
	41-60	8	66.66
	61ขึ้นไป	2	16.66
ความเกี่ยวข้องกับเด็กพิการ	มารดา	10	83.33
	ย่า,ยาย	2	16.66
การศึกษา	ประถมศึกษา	8	66.66
	มัธยมศึกษา	4	33.33
ประเภทความพิการของเด็ก	สติปัญญา	3	25
	การเคลื่อนไหว	6	50
	พิการซ้อน	3	25
ประสบการณ์ด้านเด็กพิการ	น้อยกว่า 10 ปี	3	25
	10ปี – 20ปี	7	58.33
	20ปี ขึ้นไป	2	16.66
สถานภาพสมรส	สมรส	9	75
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	3	25

จากตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของแกนนำเครือข่ายที่เข้าร่วมอบรม จำนวน 12 คน พบว่า มีอายุ 41-60 ปี มากที่สุด จำนวน8คน คิดเป็นร้อยละ66.66 มีความเกี่ยวข้องกับเด็กพิการโดยเป็นมารดามากที่สุด จำนวน10คน คิดเป็นร้อยละ83.33 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน8คน คิดเป็น ร้อยละ66.66 โดยมีเด็กประเภทความพิการการเคลื่อนไหวมากที่สุด จำนวน6คน คิดเป็นร้อยละ50 แกนนำเครือข่ายที่เข้าร่วมอบรม มีประสบการณ์ด้านเด็กพิการในช่วง10ปี – 20ปีมากที่สุด จำนวน7คน คิดเป็นร้อยละ58.33 และมีสถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน9คน คิดเป็นร้อยละ75

ตารางที่ 2 บุคลิกภาพของสมาชิกแกนนำเครือข่ายโดยใช้แนวคิดทฤษฎี สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน n=12	ร้อยละ
บุคลิกภาพแบบพ่อแม่	ชอบวางแผน	2	16.66
	ห่วงใยดูแลเอาใจใส่	4	33.33
บุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่	มีเหตุผล	3	25
บุคลิกภาพแบบเด็ก	เป็นตัวของตัวเอง	2	16.66
	มักทำตามผู้อื่น	1	8.33

ตารางที่ 2 บุคลิกภาพของสมาชิกแกนนำเครือข่ายจำนวน 12 คน โดยใช้แนวคิดทฤษฎี สัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า สมาชิกแกนนำเครือข่าย มีบุคลิกภาพประเภท ห่วงใยดูแลเอาใจใส่มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา มีบุคลิกภาพประเภท มีเหตุผล จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีบุคลิกภาพประเภท ทำตามผู้อื่น น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33

ตารางที่ 3 คะแนนก่อน-หลัง การอบรมการพัฒนาแกนนำเครือข่าย

คนที่	คะแนนก่อนฝึกอบรม				คะแนนหลังฝึกอบรม			
	ฝึกเด็ก	บริหารเครือข่าย	ประสานงาน	ค่าเฉลี่ยรวม	ฝึกเด็ก	บริหารเครือข่าย	ประสานงาน	ค่าเฉลี่ยรวม
1	4.93	4.5	4.25	4.56	4.66	4.16	4.41	4.41
2	4.86	4.25	3.83	4.31	4.66	4.08	4.25	4.33
3*	3.2	2.83	3.66	3.23	4.8	4.91	5	4.90
4	4.2	2.66	4.33	3.73	4.93	4.25	4.83	4.67
5	4.13	2.66	3.16	3.31	4.93	4.5	4.25	4.56
6*	3.88	2.33	3.25	3.15	4.64	4.58	4.83	4.68
7	4.35	3.66	4.25	4.08	4.53	4.58	4.83	4.64
8	3.35	3.25	3.75	3.45	4.8	4.25	4.41	4.48
9	4.46	4.42	4.33	4.40	4.71	4.25	4.25	4.40
10	5	5	4.66	4.88	5	4.5	4.25	4.58
11	4.44	3.33	4.25	4.00	5	4.66	5	4.88
12*	3.33	3.08	1.91	2.77	3.42	3.33	2.66	3.13
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	3.49	3.80	3.82	4.67	4.33	4.41	4.47

* สมาชิกใหม่

1.00-1.49 หมายถึง น้อยมาก 1.50-2.49 หมายถึง น้อย 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง
3.50-4.49 หมายถึง มาก 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงคะแนนก่อน-หลัง การอบรมการพัฒนาแกนนำเครือข่าย พบว่า
คะแนน ก่อนการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(3.82) โดยด้านการฝึกเด็กอยู่ในระดับมาก(4.17)
ด้านบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง(3.49) ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก(3.80)
คะแนน หลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด(4.47) โดยด้านการฝึกเด็กอยู่ในระดับมาก
ที่สุด(4.67) ด้านบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับมาก (4.33) ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก(4.41)

4. ผลการสัมภาษณ์แกนนำเครือข่ายหลังการเข้าร่วมโครงการ

1. เรื่องของการฝึกเด็ก

แกนนำมีความเชื่อว่า เด็กพิการสามารถพัฒนาได้ หากได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องให้เป็นกิจวัตรประจำวัน ด้วยพื้นฐานของความรักและความเข้าใจในตัวเด็ก รวมทั้งการมีผู้รู้สอนให้ทำจะช่วยให้มั่นใจมากขึ้น โดยคนในครอบครัวต้องมีความเข้าใจ สร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน โดยสามารถจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ที่มีลูกพิการ เพื่อสร้างพลังใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

“ลูกเราจะดีขึ้นได้เกิดจากความรักของเราและความเชื่อของเราว่าเขาโตได้ คู่กับที่ได้ฟื้นฟูต่อเนื่อง และถ้าคนในครอบครัวเข้าใจและให้กำลังใจกันนี้สุดยอดเลย”

นาง จ (สมาชิกของศูนย์ฯ)

ด้านความรู้ ยังคงต้องมีการทบทวนเรื่อง การนัดเบื้องต้น เพื่อดูลักษณะของเด็กว่าควรนัดอย่างไร การนัดผ่อนคลายเป็นการเกร็งของเด็กพิการ รวมทั้งการดูแลพัฒนาการของเด็กพิการ ผู้เข้าร่วมวิจัยมี ระบุว่า เด็กควรต้องได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง มีการสังเกตพัฒนาการเด็กทุก ๆ เดือน ช่วยเหลือเด็กในเรื่องที่เด็กทำไม่ได้ การฟื้นฟู เช่น สื่อการเรียนการสอน ให้คำแนะนำและลงมือทำให้ออกวางแผนแนวทางเบื้องต้น รวมทั้งเรื่องการจัดการตนเอง ควรแบ่งเวลาให้กับครอบครัว จะต้องรับให้ได้ในความเป็นจริง แนะนำการใช้ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องของคนพิการ ยอมรับในตัวลูกให้ได้และพาออกสู่สังคมภายนอก

“มันต้องทำบ่อยๆ จากความรู้ที่เรียนมา มันถึงจะเข้าใจ ถ้าให้คนที่ไม่มีลูกพิการมาเรียน เดียวก็ลืมเพราะเขาไม่ได้กลับไปทำ ขนาดเรายังลืมเลย ต้องสอนกันเอง”

“สับสนไปหมดเมื่อรู้ว่าลูกไม่เหมือนเด็กคนอื่น นานหลายปีกว่าจะกล้ายอมรับเขาแล้วพาเขาออกไปเที่ยวกับเรา เป็นเพราะมาเจอที่นี่ได้เห็นว่า มีหลายๆคนคล้ายๆเรา หรือบางคนยิ่งกว่าเรามาก ที่เขาอยู่คนเดียวแฟนเขาทิ้งไป เขาคงเหนื่อยน่าดูเลย”

นาง พ (สมาชิกของศูนย์ฯ)

นอกจากนั้น สิทธิ สวัสดิการสำหรับคนพิการ ได้รับความรู้ ครอบคลุมนำผู้อื่นเรื่องสิทธิ เนื่องจากสิ่งที่ได้รับไม่เพียงพอ เช่น รถเข็นที่เหมาะสมกับสรีระร่างกายของเด็ก และอุปกรณ์การฝึก ผู้ที่เข้าอบรมสามารถอธิบายสวัสดิการสำหรับคนพิการได้มากขึ้น

ด้านทักษะ ได้ให้ความสำคัญกับอุปกรณ์ โดยพิจารณาความจำเป็นเบื้องต้นจากความพิการเช่น อุปกรณ์เครื่องช่วยเหลือ อุปกรณ์การฝึกเดินและสื่อการเรียนการสอน รถเข็น เครื่องดูดเสมหะ รองเท้าตัดสำหรับผู้พิการ เครื่องช่วยพยุงตัวผู้พิการ และการฝึกพูด

“ เราต้องเรียนรู้เรื่องเครื่องช่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการด้วย เช่น รถเข็นใช้ยังไง ส่วนมากต้องอาศัยการเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาสอน อบรมนี้ได้ทำให้เห็นความสำคัญที่ต้องเรียนรู้เรื่องแบบนี้ แต่ถ้ามีของจริงมาฝึก จะทำให้เข้าใจมากขึ้น”

นาง ช (สมาชิกของศูนย์)

2. เรื่องการบริหารเครือข่าย

ด้านเจตคติ สมาชิกผู้เข้าอบรม รับรู้ว่าการช่วยเหลือสนับสนุนไม่ใช่การสงเคราะห์ ยังคงมีความต้องการให้องค์กรสนับสนุน ต้องการองค์ความรู้หลักการบริหารของเครือข่าย หลักการให้ข้อมูลเบื้องต้น การให้คำแนะนำและประสานงานที่สามารถสนับสนุนได้

“เมื่อก่อนเห็นใครมีปัญหาเหมือนเรา แทบวิ่งปรีไปหาแล้วบอกให้ทำอย่างโน้นอย่างนี้ โดยไม่ได้ดูว่าเขาต้องการไหม เรามักไปคิดแทน หรือแทบทำแทน ภาระบางอย่างเลยมาตกอยู่ที่เรา แต่เมื่อฟังอาจารย์แล้วทำในบทบาทของสนับสนุน มันช่วยแบ่งเบาภาระเราได้เยอะ และมีเวลาไปช่วยคนอื่นมากขึ้น”

นาง ป (สมาชิกของศูนย์)

ด้านความรู้ มีความรู้ด้านหลักการบริหารจัดการเครือข่ายมากขึ้น สามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นได้ เข้าใจ การประสานงาน การประชุมสมาชิกให้ความรู้เรื่องสิทธิ การบริการ และการรักษาพยาบาลของคนพิการ อธิบายให้เข้าใจและปฏิบัติตามได้ ให้คำแนะนำได้

ด้านทักษะ สามารถการวางแผนทำกิจกรรมต่อเนื่อง ฝึกอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาการที่ดีขึ้น ช่วยแนะนำให้เข้าใจและการสื่อสารเข้าใจเรื่องของสิทธิ เข้าใจประเภทความพิการของแต่ละบุคคล และสามารถพาลูกออกสู่สังคม

ด้านทักษะการดูแลให้ความรู้ สามารถอธิบายเรื่องนวดฟื้นฟูให้ความรู้ได้ชัดเจนมากขึ้น การดูแลให้ความรู้ตามความพิการของแต่ละบุคคล สามารถถ่ายทอดแก่ผู้ปกครองนำไปปฏิบัติ สามารถสอนวิธีการฟื้นฟูและการใช้ชีวิตประจำวัน

การสร้างสัมพันธ์ภาพในกลุ่ม กล้าเข้าทำกิจกรรมในกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครอบครัวอื่น การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การพูดคุยให้คำปรึกษา เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

“เวลาเหนื่อย เบื่อ เซ็ง กับชีวิต หรืออยากร้องไห้ ก็มีคนที่คอยรับฟังและที่เราสามารถเล่าให้ฟังได้ และรู้สึกว่าเขาเข้าใจ และช่วยกันให้กำลังใจกัน ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง แต่เขาช่วยได้มากกว่าพี่น้องเรามาก ๆ กำลังใจหาได้จากที่นี่ ไม่มีอะไรกันที่นี่ก็ช่วย ๆ กัน ดูแลกัน”

นาง ย (สมาชิกของศูนย์)

3. เรื่องการประสานงาน

การเผชิญสถานการณ์ต้องมีความพยายาม โดยหากเกิดข้อสงสัยอะไรให้ถาม โดยสามารถปรึกษาปัญหาที่เจอแก่สมาชิกในกลุ่มช่วยกันคิดแก้ปัญหาหากถามในเรื่องที่ยากรู้ โดยถามเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่เราทำและเรื่องที่จำเป็น

ความรู้ มีความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้บริการ ได้แก่ สถานีนอนามัย โรงพยาบาล ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

“บางอย่างเราไม่รู้ เมื่อก่อนจะปล่อยผ่านไป แต่พอเจอปัญหากับตัวเองแล้วไม่รู้จะทำไง เดียวนี้อะไรไม่รู้ก็ถาม และไม่สนว่าเขาจะว่าเราโง่ปาว มันช่วยได้เยอะเพราะคนที่เราถามเขาอยู่กับเรื่องนั้น ๆ จริง ๆ ถ้าเราไปอ่านหนังสือมันไม่เข้าใจ”

นาง อ (สมาชิกของศูนย์)

ทักษะ การเรียกร้องสิทธิ์ มีเป้าหมายของการเรียกร้องสิทธิ์ เพื่อให้คนพิการและคนที่เกี่ยวข้องมีสิทธิ์ต่าง ๆ มากขึ้นตามสิทธิ์ที่คนพิการจะได้รับ และเข้าถึงสิทธิ์ได้ โดยการติดต่อไปยังหน่วยงานตามเขตต่าง ๆ ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

เทคนิคการประสานส่งต่อ โดยการบอกเล่าและแนะนำจากประสบการณ์จริง การสอบถามไปยังหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบ ประสานคนในกลุ่มแล้วจึงส่งต่อไปยังเครือข่าย โดยสถานที่ที่มักมีการประสานงาน ได้แก่ การเรียน ก.ศ.น.การฝึกอาชีพ โรงเรียน และโรงพยาบาล

การค้นหาหน่วยงาน รูปแบบการค้นหาหน่วยงานของแกนนำสมาชิกมีหลากหลายแนวทาง ได้แก่ การถามไปยังองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง การค้นหาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ใบปลิว รวมทั้งการถามบุคคลในกลุ่ม

ทักษะการสื่อสาร สามารถพูดคุยให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในเรื่องที่ผู้รับบริการต้องการ เช่น การกระตุ้นพัฒนาการ โดยสามารถค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตได้

“เขาเห็นเรามีลูกพิการ และดูแลลูกได้ เวลาที่มีคนมีลูกพิการเขาจะเข้ามาคุยมาถาม ทำให้เรากล้าพูดด้วยความมั่นใจ และสามารถแนะนำเขาได้ หรือบางคนที่เรารู้ว่าเขาถูกเอาเปรียบเช่นเอาชื่อลูกไป

หาประโยชน์ ฉันเดินเข้าไปถามตรงๆเลยว่า เอาไปทำอะไร แล้วลูกฉันจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง มันคุ้มค่ากันไหม”

นาง ร (สมาชิกของศูนย์)

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาและพัฒนารูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายใน ศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ โดยศึกษากลุ่มแกนนำเครือข่ายที่ทำงานอย่างเข้มแข็งในศูนย์การเรียนรู้ และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี และพัฒนาสมาชิกเก่าของศูนย์และสมาชิกใหม่ที่สนใจทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมีนบุรี

สรุปผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่ 1

รูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ โดยศึกษากลุ่มแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกันอย่างเข้มแข็ง พบว่า

การฝึกเด็ก พ่อแม่เด็กพิเศษ ควรได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

ความรู้ ได้แก่ การนวด ดูแลพัฒนาการของเด็ก สิทธิ จัดการตนเอง ประสาทความพิการเด็กพิการ 5 ประเภท

ทักษะ ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องช่วย ทักษะการพูดฟังการสื่อสารการฟัง ทักษะสังคม

เจตคติ ได้แก่ เด็กพิการสามารถพัฒนาได้ รักและเข้าใจในตัวเด็ก ให้เขามีกำลังใจซึ่งกันและกัน

การบริหารเครือข่าย พ่อแม่เด็กพิเศษ ควรได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

ความรู้ ได้แก่ หลักการบริหารจัดการเครือข่าย

ทักษะ ได้แก่ วางแผน

เจตคติ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนไม่ใช่การสังเคราะห์

ประสานงาน พ่อแม่เด็กพิเศษ ควรได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

ความรู้ ได้แก่ หน่วยงานให้บริการ

ทักษะ ได้แก่ การเรียกร้องสิทธิ เทคนิคการประสานงานส่งต่อ ค้นหาหน่วยงาน การดูแลให้

ความรู้สร้างสัมพันธ์ภาพในกลุ่ม

เจตคติ ได้แก่ กล้าถามในเรื่องอยากรู้และเผชิญสถานการณ์

สรุปผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่ 2

การพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งของสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการโดยใช้รูปแบบของการฝึกอบรม

ข้อมูลส่วนบุคคลของแกนนำเครือข่ายที่เข้าร่วมอบรม จำนวน 12 คน พบว่า ส่วนมาก มีอายุ 41-60ปี มีความเกี่ยวข้องกับเด็กพิการโดยเป็นมารดา มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา โดยมีเด็ก

ประเภทความพิการการเคลื่อนไหวมากที่สุด แขนงนำเครือข่ายที่เข้าร่วมอบรม มีประสบการณ์ด้านเด็กพิการในช่วง 10 ปี – 20 ปี และมีสถานภาพสมรสมากที่สุด

ในด้านบุคลิกภาพของสมาชิกแกนนำเครือข่ายจำนวน 12 คน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า สมาชิกแกนนำเครือข่าย มีบุคลิกภาพประเภท ห่วงใยดูแลเอาใจใส่มากที่สุด รองลงมา มีบุคลิกภาพประเภท มีเหตุผล และมีบุคลิกภาพประเภท ทำตามผู้อื่นน้อยที่สุด

ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงคะแนนก่อน-หลัง การอบรมการพัฒนาแกนนำเครือข่าย พบว่า คะแนน ก่อนการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการฝึกเด็กและด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก ด้านบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการฝึกเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริหารเครือข่าย และด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบภาพรวมของสมาชิกที่เข้าอบรม สมาชิกส่วนมากมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนที่ดีขึ้น เป็นร้อยละ 75 ของผู้เข้าร่วมอบรม โดยเปลี่ยนแปลงด้านการประสานงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของผู้เข้าร่วมอบรม รองลงมาด้านการฝึกเด็ก และด้านบริหารเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 75 ร้อยละ 66.66 ตามลำดับ

ผลการสัมภาษณ์แกนนำเครือข่ายหลังการเข้าร่วมโครงการ

1. เรื่องของการฝึกเด็ก

แกนนำมีความเชื่อว่า เด็กพิการสามารถพัฒนาได้ หากได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องให้เป็นกิจวัตรประจำวัน ด้วยพื้นฐานของความรักและความเข้าใจในตัวเด็ก รวมทั้งการมีผู้รู้สอนให้ทำจะช่วยให้มั่นใจมากขึ้น โดยคนในครอบครัวต้องมีความเข้าใจ สร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน แต่ยังคงต้องเพิ่มเติมด้านความรู้ ยังคงต้องมีการทบทวนเรื่อง การนัดเบื้องต้น การดูแลพัฒนาการของเด็กพิการต้องได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเรื่องการจัดการตนเอง การแบ่งเวลาให้กับครอบครัว นอกจากนั้น ผู้ที่เข้าอบรมสามารถอธิบายสวัสดิการสำหรับคนพิการได้มากขึ้น

ด้านทักษะ ได้ให้ความสำคัญกับอุปกรณ์ โดยพิจารณาความจำเป็นเบื้องต้นจากความพิการ

2. เรื่องการบริหารเครือข่าย

ด้านเจตคติ สมาชิกผู้เข้าอบรม ระบุว่า การช่วยเหลือสนับสนุนไม่ใช่การสงเคราะห์ ยังคงมีความต้องการให้องค์กรสนับสนุน ต้องการองค์ความรู้หลักการบริหารของเครือข่าย หลักการให้ข้อมูลเบื้องต้น การให้คำแนะนำและประสานงานที่สามารถสนับสนุนได้ สามารถการวางแผนทำกิจกรรมต่อเนื่อง ช่วยแนะนำให้เข้าใจและการสื่อสารเข้าใจเรื่องของสิทธิ เข้าใจประเภทความพิการของแต่ละบุคคล สามารถสร้างสัมพันธภาพในกลุ่ม กล้าเข้าทำกิจกรรมในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครอบครัวอื่น การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

3. เรื่องการประสานงาน

การเผชิญสถานการณ์ต้องมีความพยายาม โดยหากเกิดข้อสงสัยอะไรให้ถาม โดยสามารถปรึกษาปัญหาที่เจอแก่สมาชิกในกลุ่มช่วยกันคิดแก้ปัญหา หากความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้บริการ ได้แก่ อนามัย โรงพยาบาล ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น เพื่อมีข้อมูลในการประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบ สามารถใช้แนวทางการค้นหาหน่วยงานโดยการถามไปยังองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง การค้นหาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ใบปลิว รวมทั้งการถามบุคคลในกลุ่ม

2. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาได้อธิบายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้ และฟื้นฟูเด็กพิการ จากผลการศึกษาพบว่า การทำงานที่เข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ จะประกอบไปด้วยเรื่อง เจตคติ ความรู้ และทักษะ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกเด็ก การบริหารเครือข่าย และการประสานงาน

1.1 ด้านการฝึกเด็กพิการ

โดยแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการต้องมีทัศนคติในการฝึกเด็กพิการโดยเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ มีความรู้ ในการฝึกเด็กพิการ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิ์ของเด็กพิการ แนวทางพัฒนาลูก แนวทางการจัดการความเครียดให้กับตนเอง สถานที่ฝึกลูก การนัดฟื้นฟูเด็กพิการ การดูแลชีวิตประจำวันของลูกพิการ สอดคล้องกับศิริรัตน์ นาคทองแก้ว (2544 : 47-48) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ที่สำคัญในการดูแลเด็กพิการ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ และการปรับตัวทางสังคมมีการให้ความเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจ ความเจริญทางด้านร่างกายเป็นความจำเป็นอันดับแรกของชีวิต ในขณะที่เด็กยังหาเลี้ยงตนเองไม่ได้พ่อแม่ต้องมีความรับผิดชอบที่จะดูแลเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ดูแลยามเจ็บป่วย ความเจริญทางจิตใจมีความสำคัญและจำเป็นไม่แพ้ความเจริญเติบโตทางร่างกาย สิ่งแรกที่ต้องการ คือ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย โดยพ่อแม่มีความห่วงใยเอื้ออาทร ทำให้ลูกเจริญเติบโตขึ้นมาในบรรยากาศที่เป็นมิตร มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ความต้องการความรู้สึกเป็นเจ้าของที่ลูกต้องการจากพ่อแม่ ทำให้เด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่และสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการปรับตัวเมื่อพบเจอปัญหาต่าง ๆ เช่น การปรับตัว การเรียนรู้ทางด้านอาชีพที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและเชาวน์ปัญญาเหล่านี้ พ่อแม่สามารถเป็นผู้ให้ความรู้ คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดกับลูกได้ การอบรมสั่งสอนที่สำคัญคือ การปลูกฝังความสามารถในการควบคุมตัวเอง และความสามารถในการปรับตัวให้รู้จักควบคุมตัวเอง

นอกจากนั้นแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการต้อง มีทักษะในการให้ความรู้กับคนในทีมการจัดการกับความเครียดที่มีลูกพิการ และการรับฟังความคิดเห็น

ที่มาของความรู้สำหรับพ่อแม่ที่มีลูกพิการควรเป็นความรู้ในตัวเองจากประสบการณ์ชีวิตจริงที่สามารถถ่ายทอดได้ ความรู้จากภูมิปัญญา วัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตของครอบครัว ที่มีการปฏิบัติมาอย่างยาวนานจนเกิดองค์ความรู้ ความรู้จากภายนอก มาจาก แพทย์ที่ให้การรักษาเด็กพิการ การเข้าร่วมอบรมวิธีการดูแล ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาลูกให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด การรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นกระบวนการของการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่บุคคลใส่ใจในสถานการณ์หนึ่งหรือช่วงเวลาหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่รับ และส่วนที่รู้ กล่าวคือ ส่วนที่รับ มีความเกี่ยวข้องกับการรับสัมผัส สมองแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากสิ่งแวดล้อม สถานการณ์และความรู้สึกในขณะนั้น มาผสมผสานกับประสบการณ์เดิมเป็นการ รู้ และจึงตอบสนองหรือแสดงออกเป็นพฤติกรรม ความเชื่อแบบแผนการคิด หรือความรู้ความเข้าใจ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539) ดังนั้น ความรู้ที่พ่อแม่ได้รับ จะเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง จึงจะมีความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นได้

1.2 ด้านการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ

โดยแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติในการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ โดยมีจิตใจที่อยากช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เปิดใจ เข้าใจ เห็นใจ เชื่อมมั่นในทีมการแบ่งปันและมอบสิ่งดี ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน จากงานวิจัย ของ ไพลิน คำไพรินทร์(2538 : 37-39) พบว่า สิ่งที่ผู้ปกครองพึงกระทำเพื่อพัฒนาบุตรที่พิการ โดยผู้ปกครองจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวของเด็กพิการ ยอมรับว่าการเป็นผู้พิการนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นในครอบครัวใดก็ได้ ไม่หมกมุ่นครุ่นคิดย้อนหลังถึงสาเหตุในอดีต ไม่ควรลงโทษตนเองหรือผู้อื่นเรียนรู้เรื่องของลูกทำให้บุตรเข้าใจพ่อแม่ และพ่อแม่เข้าใจลูกในลักษณะที่เขาเป็นอยู่รับรู้ความต้องการของลูกซึ่งมีพื้นฐานเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไปพาลูกออกสู่สังคม ควรเข้าใจสมรรถภาพของลูกโดยไม่เปรียบเทียบกับเด็กทั่วไปดังนั้นสิ่งที่แกนนำเครือข่ายควรให้ความเข้าใจเบื้องต้นคือธรรมชาติของพ่อแม่ที่มีลูกพิการที่อาจแสดงออกทางอารมณ์ที่เกิดจากความเครียดความวิตกกังวลได้ เพื่อนำไปสู่การยอมรับการเข้าใจซึ่งกันและกัน

นอกจากนั้นแล้ว แกนนำควรมีความรู้เกี่ยวกับการถ่ายทอดข้อมูลสิทธิ์ของผู้พิการและการส่งต่อ และมีทักษะในการสังเกตสภาพแวดล้อมของผู้พิการ เช่น คน สภาพบ้าน สถานะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการ การรวมกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน

1.3 ด้านการประสานเชื่อมโยงทรัพยากร และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

โดยแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติต่อการทำงาน โดยกล้าที่จะเรียกร้องสิทธิ์ที่จะได้รับ มีความพยายามในการค้นหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็กพิการและครอบครัวที่จะประสาน ส่งต่อเด็กพิการให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่เหมาะสมการหาประสบการณ์ในการทำงานด้านคนพิการ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อคนทุกกลุ่ม มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประสาน

เชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก และมีทักษะในการ สร้างสัมพันธภาพ กับคนในชุมชน มีทักษะการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้และการประสานงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ โคเลอร์(Kohler, 1999) ได้ศึกษาการให้บริการช่วยเหลือแก่เด็กพิการใน วัยเด็กเล็กและครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาหลายอย่างที่เกิดจากการให้บริการ เช่น ความ ยากลำบากในการเข้าถึงการบริการ ผู้ปกครองมีโอกาสน้อยในการมีส่วนร่วมกับการศึกษาของบุตร และ ปัญหาเรื่องความยากลำบากในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรวิชาชีพและผู้ปกครอง ดังนั้นสิ่งที่แกนนำ ควรให้ความสำคัญ คือเรื่องของการประสานงาน โดยเป็นคนกลางที่เข้าใจทั้งฝ่ายที่จัดบริการ และฝ่ายที่รับ บริการ เพื่อนำไปสู่การได้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการและการให้บริการที่เหมาะสม และยังคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2 การพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งของสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการโดยใช้ รูปแบบของการฝึกอบรม

จากการจัดฝึกอบรมแกนนำเครือข่ายที่เข้าร่วมอบรม จำนวน 12 คน พบว่า ในด้านบุคลิกภาพ ของสมาชิกแกนนำเครือข่าย โดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า สมาชิกแกนนำเครือข่าย มีบุคลิกภาพประเภท ห่วงใยดูแลเอาใจใส่มากที่สุด รองลงมา มีบุคลิกภาพ ประเภท มีเหตุผล และมีบุคลิกภาพประเภท ทำตามผู้อื่น น้อยที่สุด ซึ่งการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพดังกล่าว มีประโยชน์ต่อการให้บริการผู้รับบริการ จากการศึกษาแนวคิดของโรเจอร์ (Roger. 1958) ได้ ทำการศึกษาวิจัยพบว่า บุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ช่วยเหลือ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้าง บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับบริการพัฒนาไปสู่การยอมรับตนเอง และการรู้จักตนเองมากขึ้น

ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงคะแนนก่อน-หลัง การอบรมการพัฒนาแกนนำเครือข่าย พบว่า คะแนน ก่อนการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการฝึกเด็กและด้านการประสานงานอยู่ใน ระดับมาก ด้านบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยด้านการฝึกเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริหารเครือข่าย และด้านการประสานงานอยู่ใน ระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากโปรแกรมการอบรม ที่ถูกสร้างจากการศึกษา ประสพการณ์ของแกนนำที่มีประสบการณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ทีมวิจัยให้ความสำคัญ โดยสอดคล้องกับการศึกษา ของ โรมานโน (Romano. 1998) ได้กล่าวว่า ผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะผ่านประสบการณ์ในการฝึก ปฏิบัติ ทำให้ทราบถึงสิ่งสำคัญและความจำเป็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบทบาทการ เป็นผู้นำกลุ่ม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทในการเป็นผู้เอื้ออำนวย จึงจะทำให้การช่วยเหลือดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโคไนน์ และคณะ (Conyn; et al. 1993) ได้กล่าวว่าในการเป็นผู้ให้การ ช่วยเหลือที่มีสมรรถนะนั้น ควรจะต้องมีความรู้ และทักษะในการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการมี ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติด้วย จึงจะเป็นผู้ช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเปรียบเทียบภาพรวมของสมาชิกที่เข้าอบรม สมาชิกส่วนมากมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 75 ของผู้เข้าร่วมอบรม โดยเปลี่ยนแปลงด้านการประสานงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของผู้เข้าร่วมอบรม รองลงมาด้านการฝึกเด็ก และด้านบริหารเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 75 และร้อยละ 66.66 ตามลำดับ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับโปรแกรมการฝึกอบรมที่จะต้องมีความรู้ของเจตคติ ความรู้ และทักษะของผู้นำที่จะเป็นแกนนำ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรม สอดคล้องกับ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527: 131) กล่าวว่า เจตคติเป็นผลรวมของความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มในการตอบโต้ของเราต่อบุคคล วัตถุ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) กล่าวว่า ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ที่ผู้เรียนรู้เกิดความจำได้ โดยอาจจะเป็นการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ส่วนความเข้าใจอาจแสดงออกมาในรูปของทักษะด้าน การ ให้ความหมาย การแสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุป และเรื่องของทักษะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับบริการ โดยจำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีที่เอื้ออำนวยให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจกัน

ดังนั้น ความสำเร็จในการให้บริการ และประสิทธิภาพของการให้บริการ จึงควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ของเจตคติ ความรู้ และทักษะ ในการนำไปใช้ในการจัดฝึกอบรมแกนนำเครือข่าย พร้อมทั้งจะต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจและฝึกฝนทักษะต่างเพื่อให้เกิดความชำนาญ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ด้านแนวคิดการทำงานที่เข้มแข็งของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

3.1.1 สร้างแนวทางหรือมีแนวทางสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อช่วยพ่อแม่ในการดูแลลูกพิการในรูปแบบการรับดูแลชั่วคราว ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ผู้ปกครองไม่สามารถดูแลลูกในระยะสั้นได้ อาจเนื่องด้วยเหตุผลจากความเจ็บป่วย หรือมีภาระต้องไปทำภารกิจหน้าที่บางอย่าง

3.1.2 เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ โดยตรงกับพ่อแม่ที่มีลูกพิการเพื่อให้เข้าถึงการรับรู้สิทธิสำหรับเด็กพิการ เพื่อเป็นแนวทางให้พ่อแม่ใช้บริการเพื่อลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

3.1.3 ควรมีจุดประสานในระดับท้องถิ่นที่มีความชัดเจนเพื่อให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นการให้บริการเพื่อ อำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยทำหน้าที่ในการให้ความรู้ การประสานงานเพื่อให้เข้าถึงบริการ

3.2 ด้านการพัฒนาสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

3.2.1 ควรมีการสำรวจความต้องการการเรียนรู้ของพ่อแม่ เพื่อนำไปสู่การสร้างหลักสูตรการให้ความรู้ และพัฒนาพ่อแม่ที่มีลูกพิการ

3.2.2 ให้การสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มพ่อแม่ ทั้งด้านบุคลากรวิชาชีพ หรือขอ

งบประมาณในการสนับสนุนเพื่อเป็นเครือข่าย ในการช่วยเหลือครอบครัวโดยให้ข้อมูลแก่ครอบครัวที่มีความทุกข์ใจ ให้สามารถรับมือกับสมาชิกที่มีความพิการ สามารถเข้าถึงสิทธิ ตามกฎหมาย ทรัพยากรที่สนับสนุนครอบครัวได้

3.2.3 สร้างระบบสนับสนุน ในกรณีที่ศูนย์ได้มีการพัฒนาสมาชิก และสมาชิกมีศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือคนพิการในชุมชน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน โดยสนับสนุนเป็นงบประมาณ สิทธิสวัสดิการทางสังคม หรือประกาศเกียรติคุณเพื่อเชิดชู ทั้งในรูปแบบองค์กร และตัวบุคคล

บรรณานุกรม

- ชูศักดิ์ จันทยานนท์. (2542). พ่อแม่และครูช่วยหนูได้อย่างไร แนวทางสำหรับพ่อแม่และครูในการช่วยเหลือเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ : โรงเรียนอนุบาลจันทยานนท์, (อัดสำเนา).
- ทวีทรัพย์ แปลงศรี. (2541). การศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2527). จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประมวล ดิคนินสัน. (2535). จิตวิทยาการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มัจฉรี โอสถานนท์ และคณะ. (2540). รายงานการวิจัยการศึกษาผลของการอบรมเสริมทักษะการดูแลเด็กปัญญาอ่อน สำหรับผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถในการเสริมทักษะการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กปัญญาอ่อน. กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลราชานุกูล. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- รสลิน เอี่ยมยิ่งพานิช. (2539). ภาวะในการดูแลและความผาสุกในครอบครัวของมารดาที่มีบุตรปัญญาอ่อน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิโรรัตน์ นาคทองแก้ว. (2544). ความพร้อมของผู้ปกครองในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อนที่บ้าน. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีวันเพ็ญ ชินวงศ์ และคณะ. (2540). การวิจัยประเมินผลการเรียนร่วมนักเรียนปัญญาอ่อนกับ - นักเรียนปกติ : โครงการเรียนร่วมของโรงพยาบาลราชานุกูล. กลุ่มงานปัญญาอ่อนชุมชน. โรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2557). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดีสุวรรณชัยพลาย เซอร์วิส.
- อารีลักษณ์ คิมทอง. (2544). กรณีศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวที่มีลูกหูหนวก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Conyne, R.R.; Wilson, F.R.; Kline, W.B.; Morran, D.K.; & Ward, D.C. (1993). Training

Group Workers: Implications of The New ASGW Training Standards for Training Practice. *The Journal for Specialists in Group Work*, 18, 11-23.

Kohler, F. (1999). Examining the services received by young children with autism and their families: A survey of parent responses. *Focus on Autism and Other Developmental Disorders*, 14, 150-159.

Roger, Carl R. (1959). *Client-Centered Theory*. Boston: Houghton Mifflin.

Romano, John L. (1998). Simulated Group Counseling: An Experiential Training Model for Group Work. *The Journal for Specialists in Group Work*, Vol. 23 No. 2, June 1998, 119-132.

ภาคผนวก

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการที่มีความเข้มแข็งควรมีลักษณะอย่างไร
2. ในด้านการฝึกเด็กพิการ
 - 2.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติในการฝึกเด็กพิการอย่างไร
 - 2.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้อะไรในการฝึกเด็กพิการ
 - 2.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการฝึกเด็กพิการอย่างไร
3. ในด้านการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ
 - 3.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติในการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ อย่างไร
 - 3.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้อะไรในการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ
 - 3.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการบริหารจัดการสมาชิกเครือข่ายหรือการจัดบริการ อย่างไร
4. ด้านการประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก
 - 4.1 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทัศนคติในการประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก อย่างไร
 - 4.2 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีความรู้อะไรในการประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก
 - 4.3 แกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการจะต้องมีทักษะในการประสานเชื่อมโยงทรัพยากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก อย่างไร
5. ในฐานะที่ท่านเป็นแกนนำเครือข่ายที่ทำงานกับครอบครัวเด็กพิการ ท่านมีความรู้เรื่องอะไรเป็นพื้นฐาน และต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเป็นแกนนำที่เข้มแข็ง

โครงการ ศึกษาและพัฒนารูปแบบการทำงานอย่างเข้มแข็งของแกนนำเครือข่าย

ในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ : 1. นางหนูคำ บุญสวน ผู้นำศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ
2. ดร.อาตัม นิละไพจิตร อาจารย์ วิทยาลัยราชสุดา ม.มหิดล

ความเป็นมา

จากประสบการณ์การดำเนินงานของ “ศูนย์เรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี” ตั้งแต่ปี 2548 - จนถึง 2559 เป็นเวลาเกือบ 10 ปี พบว่าครอบครัวเด็กพิการที่มารับบริการเป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจน เป็นส่วนใหญ่ และมีสภาพความพิการรุนแรง ไม่ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทำให้เด็กขาดโอกาสการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เกิดสภาพความพิการซ้อน ทั้งที่เด็กพิการอยู่ในเมืองหลวงที่มีบริการด้านต่างๆ ของคนพิการอย่างหลากหลายมากมาย

ศูนย์เรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี จึงได้รวมกลุ่มครอบครัวเด็กพิการกลุ่มหนึ่งที่มีลูกพิการรุนแรง และไม่สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ซึ่งมีเด็กพิการรุนแรงที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและครอบครัวได้รับการช่วยเหลือแล้วอย่างน้อย 72 ครอบครัว โดยมีกระบวนการเรียนรู้การฝึกเด็กพิการ การบริหารจัดการรวมกลุ่มฝึกและพัฒนาเด็กพิการโดยครอบครัวเด็กพิการ ตลอดจนการประสานทรัพยากรและประสานการทำงานร่วมกับกลุ่มครอบครัวเด็กพิการจากศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กพิการ ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการ และมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการในด้านต่างๆ โดยครอบครัว ทำให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟู และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการและสิทธิคนพิการได้มากขึ้น

ทั้งนี้ จากประสบการณ์การฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการโดยครอบครัวกว่า 10 ปี ดังกล่าว เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าครอบครัวคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการได้อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง เนื่องจากครอบครัวผู้พิการเป็นกำลังใจและแรงผลักดันให้แก่ผู้พิการที่ดีที่สุด การฟื้นฟูดูแลก็เช่นกัน ครอบครัวมีเวลาอยู่กับผู้พิการมากกว่าพยาบาลหรือนักวิชาชีพต่างๆ มากหลายเท่า ถ้าหากครอบครัวใส่ใจดูแลผู้พิการอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องทุกวัน ผู้พิการก็จะมรอาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การทำงานของศูนย์ฯ มีจำนวนเด็กพิการที่มารับบริการที่ศูนย์ และออกเยี่ยมบ้านมีทั้งหมด 72 ครอบครัว และพบอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนเด็กพิการ ลักษณะการให้บริการของศูนย์ฯ เป็นรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ เช่น การนวดแผนไทย การฝึกพัฒนาการเรียนรู้ กล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ การรวมกลุ่มเพื่อแนะนำผู้ปกครองเด็ก การแลกเปลี่ยนความรู้ทักษะการฝึกและดูแลเด็กพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปริมาณของจำนวนเด็กพิการการที่เพิ่มขึ้น บุคลากรที่เป็นพ่อแม่เด็กพิการที่มีความรู้ที่ให้บริการจึงไม่เพียงพอ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวเด็กพิการเกิดการ

รวมกลุ่มการทำงาน โดยเฉพาะการสร้างแกนนำเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อให้สามารถทำงานพัฒนาเด็กพิการให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนา รวมถึงเข้าถึงสิทธิของคนพิการได้อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง

ผู้จัดโครงการจึงได้ จัดอบรม ครอบครัวเด็กพิการ ให้มีความรู้ รวมทั้งเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของ ครอบครัวเด็กพิการ นำไปสู่การพัฒนาเด็กพิการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อให้ผู้เข้าอบรม

1. มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ ฝึกเด็กพิการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
2. มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ บริหารเครือข่ายในงานด้านคนพิการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ การประสานงานในงานด้านคนพิการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาในการจัดโครงการ

วันที่ 5 พฤษภาคม 2559 – 8 พฤษภาคม 2559

สถานที่จัดโครงการ โรงแรมเอ็นลิริ อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

เนื้อหาของการจัดอบรม

1. เรื่องการฝึกเด็ก เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

ด้านเจตคติ ได้แก่ เด็กพิการสามารถพัฒนาได้ รักและเข้าใจในตัวเด็ก ให้ครอบครัวกำลังใจซึ่งกันและกัน

ด้านความรู้ ได้แก่ การนวดเบื้องต้น ดูแลพัฒนาการของเด็ก สิทธิ จัดการตนเอง ประเภทความพิการเด็กพิการ 4 ประเภท คือ ร่างกายและการเคลื่อนไหว การรับรู้(จิตใจพฤติกรรม ออทิสติกสติปัญญา การเรียนรู้) การเห็น การได้ยิน

ด้านทักษะ ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องช่วยที่จำเป็น

2. เรื่องการบริหารเครือข่าย เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

ด้านเจตคติ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนไม่ใช่การสงเคราะห์

ด้านความรู้ ได้แก่ หลักการบริหารจัดการเครือข่าย

ด้านทักษะ ได้แก่ วางแผน สร้างสัมพันธภาพในกลุ่ม การดูแลให้ความรู้

3. เรื่องการประสานงาน เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

เจตคติ ได้แก่ กล้าถามในเรื่องอยากรู้และเผชิญสถานการณ์

ความรู้ ได้แก่ หน่วยงานให้บริการ

ทักษะ ได้แก่ การเรียกร้องสิทธิ เทคนิคการประสานงานส่งต่อ ค้นหาหน่วยงาน ทักษะการพูดฟัง การสื่อสาร ทักษะสังคม

งบประมาณ

ค่าตอบแทนวิทยากร 26 ชม. X 1200 บาท

31,200 บาท

ค่าอาหารกลางวัน 150 บาท x 4 มื้อ x 20 คน	12,000 บาท
ค่าอาหารว่าง 50 บาท x 8 มื้อ x 20 คน	8,000 บาท
ค่าที่พัก 10 ห้อง x 3 คืน x 1500 บาท	45,000 บาท
ค่าวัสดุ อุปกรณ์	5,000 บาท
ค่าเดินทาง 500 บาท x 20 คน	10,000 บาท
ค่าห้องประชุม 3000 x 4 วัน	12,000 บาท
รวม	123,200 บาท

หมายเหตุ : ขออภัยทุกหมวดและทุกรายการ

ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนรวม 20 คน ได้แก่

- 1. สมาชิกเก่าของศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี จำนวน 9 คน
- 2. สมาชิกใหม่ที่สนใจทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการมินบุรี จำนวน 6 คน
- 3. คณะผู้จัดโครงการ 5 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ /ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ครอบครัวเด็กพิการมีความรู้ความเข้าใจและสามารถ ฝึกเด็กพิการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- 2. ครอบครัวเด็กพิการมีความรู้ความเข้าใจและสามารถ บริหารเครือข่ายในงานด้านคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1. ครอบครัวเด็กพิการมีความรู้ความเข้าใจและสามารถ การประสานงานในงานด้านคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4. เกิดการประสานงานและทำงานเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เกิดการรวมกลุ่มการทำงานร่วมกันของกลุ่มครอบครัวเด็กพิการ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างยั่งยืน

กำหนดการอบรม

โครงการ การพัฒนาการทำงานอย่างเข้มแข็งของแกนนำเครือข่าย

ในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ มินบุรี

วันที่ 5-8 พฤษภาคม 2559

วันที่	08.00 – 09.00 น.	09.00 – 10.30 น.	10.45 – 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	13.00 – 14.30 น.	14.45 – 16.30 น.
5 พค. 59	ลงทะเบียน	เรื่องการฝึกเด็ก			เรื่องการฝึกเด็ก (ต่อ)	
6 พค. 59	กิจกรรม เตรียมความพร้อม	เรื่องการฝึกเด็ก (ต่อ)			เรื่องการบริหารเครือข่าย	
7 พค. 59	กิจกรรม เตรียมความพร้อม	เรื่องการบริหารเครือข่าย (ต่อ)			เรื่องการประชุมงาน	
8 พค. 59	กิจกรรม เตรียมความพร้อม	เรื่องการประชุมงาน (ต่อ)			นัดหมายและมอบหมายภารกิจ	

- หมายเหตุ
- พักรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.30 น. และ 14.30 น.
 - พักรับประทานอาหารกลางวัน เวลา 12.00 น.
 - กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

เนื้อหาของหลักสูตร

1 เรื่องการฝึกเด็ก

ชื่อวิทยากร.....

เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

ด้านเจตคติ ได้แก่ เด็กพิการสามารถพัฒนาได้ รักและเข้าใจในตัวเด็ก ให้ครอบครัวสร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน

ด้านความรู้ ได้แก่ การวัดเบื้องต้น ดูแลพัฒนาการของเด็ก สิทธิ จัดการตนเอง ประเภทความพิการเด็กพิการ 4 ประเภท คือ ร่างกายและการเคลื่อนไหว การรับรู้(จิตใจพฤติกรรม ออทิสติกสติปัญญา การเรียนรู้) การเห็น การได้ยิน

ด้านทักษะ ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องช่วยที่จำเป็น

2. เรื่องการบริหารเครือข่าย

ชื่อวิทยากร.....

เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

ด้านเจตคติ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนไม่ใช่การสังเคราะห์

ด้านความรู้ ได้แก่ หลักการบริหารจัดการเครือข่าย

ด้านทักษะ ได้แก่ วางแผน สร้างสัมพันธ์ภาพในกลุ่ม การดูแลให้ความรู้

3. เรื่องการประสานงาน

ชื่อวิทยากร.....

เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

เจตคติ ได้แก่ กล้าถามในเรื่องอยากรู้และเผชิญสถานการณ์

ความรู้ ได้แก่ หน่วยงานให้บริการ

ทักษะ ได้แก่ การเรียกร้องสิทธิ เทคนิคการประสานงานส่งต่อ ค้นหาหน่วยงาน ทักษะการพูดฟัง การสื่อสาร ทักษะสังคม

แบบประเมินตนเอง

การพัฒนาการทำงานอย่างเข้มแข็งของแกนนำเครือข่ายในศูนย์การเรียนรู้และฟื้นฟูเด็กพิการ มินบุรี

วันที่ 5-8 พฤษภาคม 2559 ณ โรงแรม เอ็นสิริรีสอร์ท

ขอให้ท่านประเมินตนเอง ในการเข้าอบรมนี้ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการรับรู้ของตนเอง

หัวข้อเรื่อง	ระดับประเมินตนเอง					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
1 เรื่องการฝึกเด็ก						
ด้านเจตคติ						
เด็กพิการสามารถพัฒนาได้						
ความรักและเข้าใจในตัวเด็ก						
ครอบครัวสร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน						
ด้านความรู้						
การนวดเบื้องต้น						
การดูแลพัฒนาการของเด็ก						
สิทธิ สวัสดิการสำหรับคนพิการ						
การจัดการตนเอง						
ประเภทความพิการ (ร่างกายและการเคลื่อนไหว , จิตใจพฤติกรรม, ออทิสติก, สติปัญญา การเรียนรู้, การเห็น, การได้ยิน)						
ด้านทักษะ						
อุปกรณ์เครื่องช่วยที่จำเป็น						
2. เรื่องการบริหารเครือข่าย						
ด้านเจตคติ						
การช่วยเหลือสนับสนุนไม่ใช้การสังเคราะห์						
ด้านความรู้						
หลักการบริหารจัดการเครือข่าย						
ด้านทักษะ						
การวางแผน						
หัวข้อเรื่อง	ระดับประเมินตนเอง					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
ด้านทักษะ						

การดูแลให้ความรู้						
สร้างสัมพันธภาพในกลุ่ม						
การถ่ายทอดให้ความรู้						
3. เรื่องการประสานงาน						
เจตคติ						
คำถามในเรื่องอยากรู้						
เผชิญสถานการณ์						
ความรู้						
หน่วยงานให้บริการ						
ทักษะ						
การเรียกร้องสิทธิ						
เทคนิคการประสานงานส่งต่อ						
การค้นหาหน่วยงาน						
ทักษะการสื่อสาร						
ภาพรวมการรับรู้						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

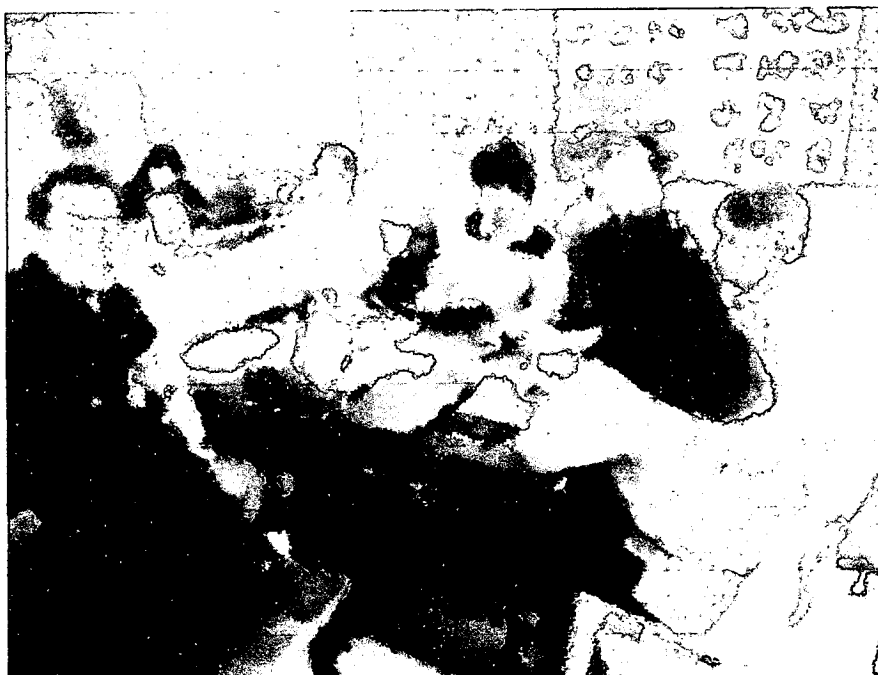
.....

ภาพประกอบการวิจัย

1. ชั้นศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแกนนำต้นแบบ

วิเคราะห์ข้อมูลชั้นการศึกษา

2. ขั้นพัฒนา โดยการจัดฝึกอบรมสมาชิกแกนนำเครือข่าย

การฝึกปฏิบัติ

3. การประเมินผลโครงการ

